Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda"
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
(201) 434-3036
УНСоюз: (201) 451-2200

РІК XC. Ч. 137. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ПЯТНИЦЯ, 22-го ЛИПНЯ 1983 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 22, 1983 No. 137. VOL. XC.

Американський журнал пише про Великий голод

Ню Йорк, Н. Й.— У двомісячнику „Фрідом ет ішшю". („Свобода — в центрі уваги"), що його видає Фрідом Гавз, організація, яка працює для зміцнення демократії, появилася в числі за липень-серпень 1983 року стаття Олександра Ю. Мотиля на тему Великого голоду в Україні.

Стаття п.н. „1933/1983 — Пам'ятаймо Україну" порівнює успіхи двох тиранів Сталіна і Гітлера перед п'ятдесяти роками та спосіб в який вони розв'язували свої найважливіші проблеми — Гітлер, жидівську, а Сталін українську.

Пояснивши цілу систему колективізації та штучного голоду, переведених Сталіном в 1932-33 роках, яка закінчилася смертю мільйонів населення України, а ніяк не заторкнула сусідніх російських поселень, автор звертає увагу читачів на те, що цей людськими руками викликаний голод залишився цілковито байдужим для західнього світу. Покликуючись на ігнорацію французького прем'єра Ерріот і на англійського журналіста Малкома Маґґеріджа О. Мотиль уважає, що Захід не хотів вірити, що таке голодоморство і такий злочин на невинних людях можна перевести. „Дивним видається, — пише А. Мотиль — що далі існує така байдужість до того голоду. А це був голокост у найбільшому того слова розумінні — тільки це досі не дійшло до

(Продовження на ст. 6)

Відзначать 39-ту річницю боїв Української Дивізії під Бродами

Лігайтон, Па. (О. Л-ий). — Станиці Братства колишніх вояків 1-ої Української Дивізії Української Національної Армії в Лігайтон та Філядельфії відзначать спільно, як і кожного року, 39-ту річницю боїв Української Дивізії в околиці Бродів, Західня Україна, у липні 1944 року в обороні України, в неділю, 24-го липня ц.р. тут на оселі ім. О. Ольжича.

Божественна Служба Божа в намірені українського народу й війська, а відтак Соборна Панахида за поляглих під Бродами вояків Української Дивізії почнеться о год. 1:30 перед полуднем у у каплиці оселі.

Безпосередньо після церковних відправ відбудеться спільний святковий обід колишніх дивізійників з родинами та громадянством із відповідною короткою програмою.

При цій нагоді Станиця Братства колишніх вояків 1-ої УД УНА в Лігайтоні відзначить також цьогорічний ювілей 40-річчя створення Української Дивізії та рівночасно ювілей 20-річчя діяльности своєї Станиці в Лігайтоні. При тому інформують, що господарем святкового обіду буде цьогорічний голова Управи оселі ім. О. Ольжича Володимир Зуляк (в попередніх роках був головою Станиць Братства так у Філядельфії, як і в Лігайтоні), а головне святкове слово виголосить учасник боїв під Бродами — Михайло Ліщинський.

Відзначать ТПН біля Статуї Свободи

Ню Йорк, Н. Й. — З організації Американці за Звільнення Поневолених Націй повідомляють про вже 25-те святкування Проголошеного Президентом ЗСА Тижня Поневолених Націй, яке відбудеться, як щороку, в неділю, 24-го липня, о годині 1:30 по обіді у підніжжя Статуї Свободи.

Цьогорічні відзначування проголошеного ще Президентом Двайтом Д. Айзенгавером Тижня Поневолених Націй в 1959 році, проходитимуть під моттом „Голокост Поневолених Народів".

У програмі буде відчитано Проклямацію Президента ЗСА про Тиждень Поневолених Націй, проклямацію губернаторів стейтів Ню Йорк і Ню Джерзі, та проклямацію посадника Ню Йорку; виступатимуть з промовами-привітами багато американських державних діячів і законодавців та релігійних провідників. Будуть теж промовляти представники поневолених народів.

У другій частині передбачені мистецькі виступи різних національних ансамблів з піснями й танцями їхніх народів.

В імені всіх борців за свободу, за людські й національні права й державну самостійність поневолених совєтами народів, учасники цих відзначувань складуть вінок у стіп Статуї Свободи.

Побажано, щоб представники поневолених націй заохочували й запрошували членів своїх організацій, своїх етнічних груп та приятелів-американців взяти участь в цьому важливому дні, по-можливості в народних одягах-убраннях, з прапорами, транспарантами й іншими відзнаками своїх народів та організацій.

Хор СУМК з Едмонтону виступить на Союзівці

Хор СУМК з Едмонтону.

Союзівка. — Атракцією суботнього концерту 23-го липня ц.р. на цій оселі УНСоюзу буде хор СУМК-у з Едмонтону, який дасть вечір пісень, драми і танців, що почнеться в год. 8:30 вечора.

Концерт цей — частина турне-83 хору — що вже виступав у Торонто, Гамилтоні, Оттаві й Монтреалі. Програмою вечора проводитиме Аня Дидик. Після концерту в 10-ій год. — забава з танцями під звуки оркестри „Темпо".

У п'ятницю, 22-го липня, гості танцюватимуть на забаві під звуки музиків Аліка Худолія і Дорка Семчишина. В неділю, 24-го липня, відбудеться виставка картин Лариси Мартинюк.

У неділю, 24-го липня, хор СУМК виступить в українській православній церкві св. Вознесіння в Мейплвуді, Н.Дж.

УКРАЇНЦІ ПЕРЕВЕЛИ РЯД АКЦІЙ НА УНІВЕРСІЯДІ

Едмонтон, Альта. (УІС „Смолоскип"). — Як уже було повідомлено, під час Універсіяди-83 в Едмонтоні, на спеціяльній пресконференції, яку скликала делегація СССР, дійшло до конфронтації між совєтськими делегатами Н. Рящанцевим і Л. Драчевським та представником „Смолоскипу" О. Зінкевичем. Це вперше офіційні представники СССР порушили на міжнародному форумі питання участи України в міжнародних спортових змаганнях. Згодом стало відомо, що причиною скликання пресконференції було не так преcповідомлення „Смолоскипу" про українців у загальній команді СССР, як масове розповсюдження останнього випуску англомовного часопису „Смолоскип" зі статтями про Ю. Андропова, українського поета П. Стовбу, який загинув в Афганістані, з матеріялами про голод в Україні в 1932-33 роках та летючки про російський колоніялізм у спорті. Зокрема обурювало совєтських представників кожноденне розповсюдження цих матеріялів у бюрі їхньої пресової агенції ТАСС біля стадіону Комонвелт.

Совєтські представники, не маючи у своїй офіційній делегації ані одного українця і не допустивши на Універсіяду-83 ані одного українського журналіста з УССР, на пресконференції обстоювали старі російські імперські великодержавні позиції, заявляючи, що „Україна є їхньою внутрішньою справою" і порівнюючи Україну й інші совєтські республіки з 49 стейтами ЗСА. Це скоро підхопила канадська преса в Едмонтоні і широко ці позиції коментувала.

Нижче подаємо транскрипцію тієї частини пресконференції, яка відноситься до українського питання. Пресконференція відбулася в готелі Едмонтон Інн і нею керував представник ФІСУ (Міжнародна федерація університетського спорту) Е. Міллер. Він привітав цілу совєтську делегацію (понад 30 осіб) і зокрема шефа місії СССР на Універсіяді Ніколая Рящанцева і віцепрезидента ФІСУ від СССР Леоніда Драчевського. На залі було кілька сот журналістів з багатьох країн світу, а в тому й велика делеґація з комуністичного Китаю. Кільканадцять пресових агенцій, в тому Ей-Бі-Сі, Сі-Бі-Сі і багато інших, записували перебіг пресконференції на магнітофонах.

Після вступних слів про підготовку Універсіяди, Н. Ряшенцев говорив по-російськи, а йому перекладав совєтський перекладач, який багато чого пропускав, перекручував, або змінював суть слів Ряшанцева.

Н. Рашанцев: ...Ми постійно чуємо велике зацікавлення зі сторони середників масової інформації, зокрема кореспондентів радіо, друку газет і журналів. І ми завжди готові відповісти на всі питання, які відносяться до Універсіяди, у яких є справжнє зацікавлен-

(Продовження на ст. 5)

Протестують проти совєтських китоловів

Новм, Аляска. — Пароплав з групою активістів проти ловлі китів з організації Ґрінпіс, переслідуваний совєтськими кораблями і гелікоптерами, втік через Берінгове море і причалив тут у вівторок, 19-го липня, залишаючи шістьох протестуючих осіб, яких схопили совєтські вояки на сибірському острові.

Члени залоги корабля „Рейнбов Воррійор", перебудованого травлера, заявили, що вони мають фільм який показує арештування їх товаришів совєтськими вояками у військовій уніформі, а також операцію ловлі китів.

Організація охорони довкілля обвинувачує совєтську сторону в тому, що совєтські ловителі китів забезпечували кормовим м'ясом норкову фарму, а не місцеве сибірське населення, як заявляють совєтські власті.

Члени організації охорони природнього середовища з Ґрінпісу висадилися на совєтській території, щоб розповсюдити листівки з протестом і щоб совєтські власті знали, що „протестуючі розчаровані вашою практикою ловлі китів", — заявив Джордж Ейбрагам, член залоги „Рейнбов Ворріїор", який потрапив у лікарню в Сієтлі, зломивши ногу під час спасання фільму після того, як совєтський гелікоптер забрав з малого човна оператора. Ейбрагам в інтерв'ю в лікарні розповів цілу істрію пригоди висадки протестуючих і втечі корабля. „Фільм показує китобойну станцію, яка зовсім не є ескімоським поселенням, а справжньою військовою базою", — заявив Патрік Мур канадський директор з Ванкуверу. Далі Мур пояснив, що фільм показує „багато сотень, якщо не тисяч загород для промислового вирощування хутряних тварин, які знаходяться поруч з китобойною станцією. Це означає, що м'ясо китів йшло на відгодування норок в комерційних цілях, що заборонено міжнародним правом ловлі китів".

Терористи шантажують Ватикан

Ватикан, Італія. — Кілька годин після того як поліція переслухала записані на магнетній стрічці стогін і плач викраденої терористами дівчини, Ватикан погодився на встановлення телефонного зв'язку між ватиканським державним секретарем Агостіно Касаролі та терористами.

Незвичайний крок Ватикану був зроблений на вимогу терористів-викрадачів 15-літньої дочки папського посланлця Емануелі Орлянді поговорити з Касаролі та виторгувати виміну турецького терориста Мегмеда Алі Аджі, який пострілом важко поранив Папу Івана Павла II 13-го травня 1981 року і тепер відбуває довічне ув'язнення в італійській тюрмі за цей злочин, на викрадену дівчину.

П'єрфранко Пасторе, заступник директора ватиканського пресового бюра заявив кореспондентам, що викрадачі будуть вживати „закодоване" число телефону, яке вони подали попередньо Ватиканові ще 8-го липня. Дві години пізніше чоловічий голос подзвонив італійському пресовому аґентству і повідомив, що „Емануеля є жива, але ультиматум залишається 20-го липня, як і перед тим."

„Телефонний зв'язок з Ватиканом служитиме лише... для визначення способу, як Аджа зможе виїхати з території Італії", — заявив голос, який поліція визначила як цілком італійський.

В записаному на магнетній стрічці тексті залишеному в неділю, 17-го липня, на сходах президентського палацу, викрадачі повторюють свою вимогу і передають благальний голос Емануелі.

Батько і рідні підтвердили ідентичність голосу Емануелі, яка була викрадена майже місяць тому. Дядько Емануелі Маріо Менегуцці сказав, що голос дівчини був жахливий і кликав на поміч.

Записані зойки і благання дівчини були зроблені з метою налякати і шантажувати родину Орлянді і Ватикан погодитися на умови терористів, сказав Менегуцці.

БЕҐІН НЕ ПРИЇДЕ ДО ВАШІНҐТОНУ

Тель Авів, Ізраїль. — Прем'єр-міністер Ізраїля Менахем Беґін повідомив президента Роналда Реґена, що він відкладає свою подорож до Вашінґтону наступного тижня з особистих причин.

Канцелярія прем'єр-міністра заявила, що „Президент висловив своє зрозуміння і погодився обдумати перенесення відвідин на пізніший час в кінці цього року".

Офіційні особи в Єрусалимі відмовилися подати подробиці причин перенесення відвідин, але сказали, що причиною не є ні стан здоров'я, ні політичні мотиви. Одначе, ходять чутки, що причиною була комбінація причини здоров'я і політичні міркування.

Одна близька до Беґіна особа сказала, що прем'єр-міністер пригнічений станом справ у Ливані, особливо новими жертвами серед вояків у наслідок дій терористів. Іншою причиною пригнічення Беґіна є смерть дружини минулого року. Беґін скоротив зустрічі з дипломатами до мінімуму, уникає зустрічей з репортерами.

Інші джерела говорять, що причиною відкладення поїздки є політична ситуація. Наприклад, один неназваний член кабінету міністрів і голова парляментської комісії закордонних справ і безпеки Еліягу Бен-Елізар заявили, що зустріч тепер між Беґіном і президентом Реґеном принесла б мало користі.

Офіційні особи Державного департаменту у Вашінґтоні припускають, що Беґін відклав поїздку тому, що існує мала правдоподібність якоїсь більшої угоди. Вони також завважили, що політичні акції Беґіна в Ізраїлі падуть, а деякі американські офіційні особи уважають, що Беґін готується зробити якийсь драматичний крок у напрямі підведення основ під вибір свого наступника.

Опозиція в Ізраїлі вимагає, щоб Беґін публічно пояснив причини перенесення своєї поїздки до Вашінґтону.

Президент Реґен призначив ще 11 осіб до нової комісії

Вашінґтон. — Після покликання колишнього державного секретаря Генрі Кіссінджера президент Роналд Реґен назначив у вівторок, 19-го липня ще 11 членів Крайової двопартійної комісії для помочі Кіссінджерові і для повного розгляду проблем в Центральній Америці.

Ця нова комісія має звітувати Президентові до 1-го грудня ц.р. про існуючу ситуацію. Членам є дозволено розглядати всі проблеми та цікавитися всіми справами, що торкаються Центральної Америки, до військової допомоги включно.

Покликання окремої комісії Президент пов'язав зі своїм словом з приводу Тижня Поневолених Націй. Висловлюючи турбування Східньою Европою, Р. Реґен заявив, що ледве чи не вперше треба буде остерігати американський нарід перед небезпекою, яка стоїть на границях власної держави. „Ми бачимо совєтські і кубинські військові сили, які будують воєнну машину в Нікараґуа, що своєю силою перевищає всіх сусідів" — сказав президент Р. Реґен. І саме у відповідь на те, як також на критичні настрої американської спільноти відносно мілітарної допомоги ЗСА в Центральній Америці, Президент покликав цю нову комісію та просив Г. Кіссінджера очолити її. Він уважає Кіссінджера найбільш відповідною людиною на цей пост.

Крім Кіссінджера до комісії ввійшли: Ніколас Брейді, колишній сенатор з Ню Джерзі, Роберт Штравс, голова виборчої кампанії Джиммі Картера, Карльос Діяз-Алехандро, професор економіки в Єйл університеті і спеціяліст від справ Латинської Америки, Генрі Сіснерос, посадник Сан Антоніо, Лейн Киркленд — президент Американської федерації праці Конґресу індустріяльних організацій, Джан Сілбер, президент Бостонського університету, та інші. Крім 12-ох членів комісія матиме ще дорадників — по чотирьох членів Палати Репрезентантів і Сенату з обидвох партій. Їх виберуть законодавчі тіла самі.

У світі

ОФІЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА польського парляменту повідомили у вівторок, 19-го липня, що польський уряд передав на затвердження парляменту законопроєкт про амнестію політичних в'язнів, яких тепер нараховується сотні. Амнестією будуть охоплені приблизно 400 політичних в'язнів, членів забороненої профспілки „Солідарність", які перебувають у підпіллі. Текст проєкту закону говорить, що будуть помилувані всі активісти, які не були арештовані після введення військового стану і хто здасться властям добровільно до кінця жовтня. Ці активісти повинні „заявити про припиненя своєї злочинної діяльности і розповісти про всі поповнені злочини, час і місце їх виконання". Але ті, хто „поповнив важкі злочини проти політичних інтересів держави" не будуть охоплені амнестією.

ПОЛІЦІЯ ПЕРУАНСЬКОГО міста Аякучо повідомила у вівторок, 19-го липня, що ліві маоїстські партизани напали на віддалене в горах Андах село і вбили щонайменше 80 селян, які були прихильниками уряду і виступали проти беззаконня терористів. Поліція повідомила, що понад 300 терористів під проводом лідерів групи „Світлий шлях" напали на село і вимордували чоловіків, жінок і дітей.

ЕКСПЕРТИ ЛОНДОНСЬКОГО музею історії природи повідомили, що любитель природи і колекціонер розкопок знайшов у Серреї, Англія, скелет нової породи динозавра, який жив 125 мільйонів років тому. Експерти музею, які збирають майже повний скелет, сказали також, що даний тип динозавра був хижаком, м'ясоїлним, який кормився іншими травоїдними динозаврами.

З МАДРИДСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ з питань прав людини і безпеки в Европі повідомляють, що Мальта продовжує блькувати успішне закінчення конференції, наполягаючи на своїй непопулярній пропозиції скликати спеціяльну конференцію для розгляду проблем безпеки країн Середземного моря. Минулої п'ятниці Адміністрація президента Роналда Реґена повідомила про свою згоду підписати компромісовий документ закінчення конференції. Це рішення означатиме, що 34 із 35 учасників конференції — всі, крім Мальти — погодилися на широке коло питань і заходів для поширення прав лядини і працювати далі над роззброєнням і забезпеченням миру в Европі.

З ПАРИЖУ ПОВІДОМИЛИ у вівторок, 19-го липня, що президент Франції Франсуа Міттеран і канцлер Західньої Німеччини Гельмут Коль зустрілися для обговорення зменшення ядерного озброєння в Европі. Після зустрічі Коль заявив, що він тепер вважає, що є „реальні можливості" успішного завершення переговорів у Женеві про ракети середнього засягу.

ПРОПОЗИЦІЯ НІКАРАҐУА ЗНАХОДИТЬ ПОЗИТИВНИЙ ВІДГУК

Вашінґтон. — Адміністрація президента Роналда Реґена заявила в середу, 20-го липня, що вона вважає запропоновану Нікараґуа у вівторок пропозицію „позитивним кроком" і надіється обговорити її в подробицях разом з іншими питаннями на зустрічі дев'ятьох центрально-і південноамериканських країн, яка відбудеться в Панамі наступного тижня.

Під час святкування четвертої річниці сандіністської революції координатор правлячої хунти Нікараґуа Даніель Ортеґа Сааведра запропонував реґіональні переговори з метою послаблення військового напруження, замороження постачання зброї обидвом сторонам у громадянській війні в Сальвадорі та заборони чужих військових баз і військової підготови в цьому районі.

Хоч реакція Адміністрації на пропозицію була обережно висловлена і мала деякі застереження, офіційні особи Державного департаменту сказали, що вона може бути визначною подією.

Потім державний секретар Джордж Шулц передав Конґресові відповідне свідчення, що уряд Сальвадору робить заплянованi і значні зусилля в напрямі здійснення міжнародно визнаних прав людини. Одночасно секретар Шулц вказав, що Адміністрація признає, що уряд Сальвадору зробив ще не багато. Для того, щоб продовжувати допомагати Сальвадорі, Конґрес вимагає, щоб Адміністрація подавала кожного місяця звіт про поступ у справі прав людини в Сальвадорі.

Заяви Білого Дому і Державного департаменту про пропозицію Нікараґуа говорять: „Ми вітаємо щиру і правдиву пропозицію зменшити напруження в Центральній Америці. Беручи до уваги слова Ортеґи, ми віримо, що нікараґуанська пропозиція є позитивним кроком у тому розумінні, що вона визнає реґіональну природу проблеми і потребу припинити зовнішню допомогу повстанським і терористичним групам".

Одначе, американська реакція завважує „серйозні недоліки" в пропозиції Ортеґи тому, що вона ставить партизанів у Сальвадорі на той сам рівень, як і демократично вибраний уряд, не згадує про потребу „справжньої демократії" як способу полагодження внутрішніх проблем і „нічого не говорить про військову розбудову" Нікараґуа. Американська реакція також завважує, що в пропозиції Нікараґуа „немає ясно визначених засобів ефективної перевірки".

В Америці

УРЯД ТРАНСПОРТОВОЇ безпеки зажадав негайного перевірення електричних моторів, якими спускають воду у лазничках на літаках. Стверджено, що саме електричні проводи в лазничці могли бути причиною вогню на літаку лінії Ейр Канада 2-го червня ц.р., в якому загинуло 23 особи.

ДВА КОЛЕДЖІ В СТЕЙТІ Алабама стоять перед проблемою сеґреґації тому, що між студентами немає білих. На 4,044 студентів в одному з тих коледжів є тільки 12 білих учнів. Професори стверджують, що науковий рівень тих коледжів є нижчий, як інших.

ФЕДЕРАЛЬНИЙ УРЯД загострює тепер безпеку на літаках в ЗСА з уваги на часті схоплення літаків до Куби. В тому році вже було вісім таких терористичних актів, а в останньому тижні два. Федеральна адміністрація летів має давати в найближчому часі реклями по радіо і телевізії в англійській та еспанській мовах, остерігаючи, що схоплення літака і скеровування його на Кубу буде гостро каратися. Будуть також вишукувати поміж пасажирами потенційних терористів, але в який спосіб — не відомо.

В'ЯЗНІ З В'ЯЗНИЦІ В ЕВАНСВІЛЛІ, Індіяна, включилися в телефонічну лінію і зробили 1,543 телефонічні розмови і 3,000 посилок квітів, грошей і побажань до приятелів у цілих ЗСА — все на кошт інших людей. В'язні вживали апарати, що їх вони мають у своїх тюремних келіях.

В СТЕЙТІ МАССАЧУСЕТС загубилися в часі вишколу у видержливості два малолітні хлопці і знайшлися щойно після чотирьох днів перебування в лісовій гущі. Обидва хлопці, поза голодом, не мають ніяких фізичних пошкоджень.

У ЛІКАРНІ СТОЛИЦІ Вашінґтону помер в дні 20-го липня 1983 року широко відомий політичний коментатор телевізійної станції Ей-Бі-Сі Френк Ренолдс на 59-му році життя. Безпосередньою причиною смерти був інфекційний гепатит, але Ф. Ренолдс хворів на складний тип рака котей. Його політичні коментарі були завжди повздержливі, але влучні, а публіка найкраще пам'ятає його з коментарів в часі виборів.

АКТОРИ КИРК ДАҐЛЕС І Гелен Гейс та Пол А. Волкер, президент Федеральної ради валютних резерв є поміж дев'яти нагородженими громадянами ЗСА, нагородою Джефферсона, яка призначена для тих, що найбільше вклали в останньому році праці для загального добра і людства.

ДЖЕЙМС ГЕМІЛТОН, колишній член інвестиґаційної комісії для справ Вотерґейту, призначений дорадником Палати Репрезентантів для розгляду справи виборчої кампанії на президента в 1980 році.

У наступному числі Українського Тижневика:

In The Weekly, July 24:

- Compromise reached at Madrid Conference.
- Chmykhalovs arrive in St. Louis.
- Rostyk, crippled Ukrainian boy from Poland, arrives in U.S. for medical treatment.
- Dissident profile: Petro Rozumny.
- Ontario UCC plans bike-a-thon in observance of famine anniversary.
- Verkhovyna Festival: centerfold story and photos.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00. UNA members $1.25 a month. Change of address — $1.00. Make check or money orders payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda" • P.O. Box 346 • Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, допучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Дитина, яка зворушила серця нашої громади

У сьогоднішньому жорстокому світі, де людина на людину глядить вовком і майже завжди насторожена у відношенні до свого довкілля, таки зворушують поодинокі випадки особистого людського нещастя, недуги чи потреби швидкої допомоги.

У тому особливо неперевершена американська спільнота, яка,до речі, як ми самі не раз уже змогли переконатися на власній шкурі, вміє реаґувати спонтанно та скоро, як потрібно людської допомоги, а передусім як треба показати серце і співчуття. Вистачить, щоб дійшла до загального відома якась сумна історія, а люди спішать, щоб негайно нести допомогу, частенько навіть анонімно. Найбільше співчуття викликують недуги чи нещасні випадки у дітей,а на такі американська спільнота має завжди відкриті серця.

Але ось показується, що ми, українці, не стоїмо позаду, а може впливає і на нас добрий приклад наших співмешканців? Як би воно не було, коли перед кількома місяцями Союз Українок Америки і його журнал „Наше Життя" подали до загального відома історію нещасливого випадку маленького українського хлопчика з Польщі, посипалися із усіх усюдів щедрі пожертви на його тут приїзд і на лікування.

Клич „Допоможіть Ростикові" став популярним більше як не один інший зі загальноукраїнськими цілями. Його підхопила українська преса та широкі кола українських жінок і громадян. Збірка скоро увінчалася успіхом, а допомога українського лікаря та поодиноких інших громадян привели до того, що маленький Ростик враз зі своїм батьком могли приїхати до ЗСА, щоб тут перевести складні операції пошкодженої руки та довге лікування.

Українські серця наповнилися щирою теплотою для маленького Ростика і доля його стала нашій громаді так близькою, як когось справді рідного.

Хоча він має батьків, які оточують його опікою і любов'ю, він тепер став „нашим Ростиком", про якого говоримо, турбуємося та думаємо.

І тут в обличчі людського нещасливого випадку ми всі станули об'єднані, як одна велика родина; забули свої непорозуміння, дискусії, критики, бо нам стала близька доля маленької української дитини.

Тому тепер з турботою ідуть наші найкращі побажання до лікарні в Лівінґстоні, де в найближчому часі малий пацієнт буде переживати знову біль і терпіння, причини яких він не може зрозуміти. Але ми всі надіємося, що „наш Ростик" перейде свої сумні переживання щасливо і вернеться додому зі споминами не болю, а тепла, яким оточила його велика українська родина, зі споминами про щедре українське серце.

Іван Кедрин

МОЛОДЬ У ТАБОРАХ

Постання у вільному світі у діяспорі організацій молоді — одні ще із „старокрайовою" традицією, інші новозасновані вже на еміґрації та придбання ними не тільки власних домівок у містах, але й великих осель серед розкішної природи — це один із найкращих і найпереконливіших доказів українського конструктивізму. Треба було для створення усієї цієї мережі організації молоді обох статей і різного віку не тільки сантименту, але й великого організаторського хисту, праці і відданости, праджерелом якої є свідомість, що без вихованої у дусі правди „у здоровому тілі здорова душа" — немає будуччини нації.

Пласт, СУМА і ОДУМ — три організації, які діють на терені Північної Америки (і поза нею), з власними домівками у містах і власними великими оселями. Пластовими оселями в ЗСА є „Вовча Тропа" в Іст Четґемі Нюйоркського стейту, „Новий Сокіл", біля Бафало, „Писаний Камінь" біля Клівленду, „Діброва" біля Дітройту (не є власністю „Пласту"), Бобрівка в обширі стейтів Нової Англії (цього року нечинна), є табори у стейтах Висконсину і Каліфорнії. Центральним табором організації СУМА є Елленвілл, також у Кетскильських горах недалеко Союзівки і там щороку відбуваються багатотисячні з'їзди молоді Америки і Канади. Недалеко є й табір ОДУМ-у в Аккорді, теж у чудовій гірській околиці.

Скільки молоді охоплюють ці три організації і скільки кожна з них — трудно сказати. У „Пластовому Листку" подається статистика членства — добре було б, щоб інші організації молоді теж робили це для історика нашого поселення і для поштовху для батьків, щоб записували своїх дітей до одної з названих організацій. Тепер кожна з них „суверенна", з власним, хоч дуже подібним уладом і власним проводом. Сьогодні трудно й думати про можливість злуки цих організацій — але можна передбачити, що майбутні обставини — корчення всієї нашої громади — примусять організації молоді єднатися також організаційно. Покищо є дуже відрадним фактом, що завелися неначе вже традиційні куртуазійні відвідини: на з'їзд молоді Америки й Канади в сумівській оселі в Елленвіллі приїздить делеґація від Пласту, на Пластовий день в Іст Четґемі приїздять делеґації від СУМУ й ОДУМ-у. Жаль, що заниділа й практично перестала існувати організація МУН — спершу Молодь Українських Націоналістів переназвана на Молодь Української Національности.

Інколи можна почути, що між отими організаціями існують якісь ідеологічні різниці. Якщо виховники чи „сеніори" бачать їх, то широкі кола української громади у діяспорі таких різниць не бачать. Не є ідеологічною різницею,коли пластуни вітають одні одного „Скоб", а сумівці „Гартуйсь". „Бог і Україна" є гаслом одних і других. Одні і другі піддані під тиск природної асиміляції. Одні і другі, навчаючись у чужомовних школах різних ступенів, засвоюють собі чужомовну термінологію в усіх ділянках знання і тому легше їм порозуміватись, писати і читати отими чужими мовами, ані ж рідною. Обов'язком, совістю і розумом батьків є дбати про збереження своїх дітей і онуків при українстві і одним із найдоцільніших засобів для цього є членство в організації молоді. Минулася уже епоха (перетоплюючого казана), коли одверте признання до „пришельців" — української чи іншої національности — шкодило у здобуванні освіти чи заробіткової праці і професійної кар'єри.

Сьогодні знаємо прізвища американських полковників і віцепрезидентів великих американських банків, які не тільки не скривають своєї української національности але й надалі є активними пластунами з тісним зв'язком із світом пластунства. Сьогодні керівні американські чинники з державної Адміністрації чи інтелектуального світу знають, що участь даного громадянина чи громадянки в його рідній організації молоді, є наче запорукою його чесности та подібних прикмет характеру. Відсутність сутніх ідеологічних різниць між нашими організаціями молоді найкраще видна, тоді коли сумівка виходить за пластуна — або навпаки — і живуть вони у повній гармонії. Однією з практичних життьових цілей існування цих організацій і їхніх таборів — це нагода знайомитись і

(Продовження на ст. 5)

Любомир Кузьма

Дещо про рецензії і рецензентів

У нас витворився звичай писати довгі і докладні рецензії про наші образотворчі виставки. Ті рецензії не раз переходять межі свого жанру і стають чимсь в роді широких репортажів або торговельної пропаґанди. Особливо неприємно читати такі рецензії, що вихвалюють малознаних або початкуючих мистців, так, немов би вони показали щось надзвичайне, майже геніяльне. Рецензент не згадує ні однієї помилки, ні одного неґативу мистця: у рецензії мистець блестить, як сонце без плям. Однак оглядини виставки показують щось інше.

Таке перехвалювання виходить тільки на шкоду мистцеві (і рецензентові). Мистець починає думати, що у нього все в порядку, що треба тільки йти далі по своїй лінії, щоб добитися ще більшого „успіху". Але умовиною дійсного успіху є усування помилок, вдосконалювання себе і свого твору. Не бачити власних помилок є ще однією фатальною помилкою, до якої причиняються безпідставно похвальні рецензії. А про рецензента читачі починають думати, що він пише для приятелів і знайомих або для тих, що його підплатили.

У цьому виявляється також брак професійного підходу, що випливає з невеликої мистецькознавчої підготови деяких наших рецензентів. У ролі непомильних арбітрів мистецтва виступають переважно ті, хто володіє словом, тобто письменники і журналісти, хоч би їхні інші кваліфікації до цього діла були мінімальні. Можна б запитатися, наприклад, чому вони не пишуть музичних рецензій. Очевидно, вони знають, що до писання музичних рецензій треба музичного знання, але думають, що образотворчі рецензії можна писати і без образотворчого знання. Цей фальшивий погляд веде до маловартних рецензій, які є радше репортажами з чисто суб'єктивними поглядами.

Брак широкого об'єктивного погляду випливає також з того факту, що ми надто замкнені у своєму власному колі. У нас ніколи не появилася рецензія про неукраїнську виставку або стаття про чужого мистця, який не мав би нічого спільного з Україною. З патріотичного боку це може добре, але з загальнолюдського не надто корисне, бо утверджує нас у своєрідному провінційному відокремленні. Як приклад іншого підходу можна подати німецький тижневик „Ню Йоркер Штаатсцайтунґ унд Герольд", у якому ніколи не появляються рецензії про виставки німецьких мистців (мабуть редакція вважає, що не варто писати про малознаних мистців, вартість яких сумнівна), але зате часто появляються статті про великих німецьких мистців минулого і рецензії про світові виставки в такому мистецькому центрі, як Ню Йорк. Наприклад, виставка мистецтва Ватиканського музею, яка тепер відбувається в Метрополітальному музею в Ню Йорку, була предметом статті-рецензії з численними репродукціями, довгої на повні дві сторінки цього часопису великого формату.

У нас майже кожна рецензія про принаґідну українську виставку уподібнюється довжиною до згаданої рецензії з Ватиканського музею. Але правильної характеристики і оцінки творів не можна заступити довгим балаканням. Коротка рецензія, що складається навіть з кількох речень, але яка дає саму есенцію мистецької проблеми, завжди ліпша від довгої, яку звичайно ніхто, крім автора і згаданих у ній мистців, не може дочитати до кінця. Рецензент повинен мати почуття пропорції між довжиною рецензії і вартістю виставки.

Критерій оцінки мистецтва залежить від розуміння мистецтва. Вузьке і поверховне розуміння мистецтва дає такий же вузький поверховний критерій. Наші рецензенти керуються переважно імпресіоністичними або постімпресіоністичними критеріями або (у меншій кількості) абстрактними критеріями. В обох випадках бракує їм розуміння реалістичного стилю, що обіймає також такі напрямки, як символізм, романтизм і інші подібні. Вони не можуть забути, що офіційна критика „заборонила" реалізм аж до 70-их років цього сторіччя. Щобільше, дехто з них не вважає реалізму взагалі мистецтвом. Зміст твору, тема, вислову якоїсь ідеї остається поза їхнім горизонтом. Вони добачують тільки чисто декоративну вартість твору, висловлену в кольорах і (абстрактних) формах. Ми завжди спізнюємося в мистецтві (і у всьому іншому?) як не на кільканадцять, то на кількадесят і більше років. Уже більше як сто років минуло від першої імпресіоністичної виставки, а більше як сімдесят — від першої абстрактної. Ніби вже час на зміну, хоч би з причини вичерпання можливостей і знудження одним і завжди тим самим. Автім живе мистецтво ніколи не виростає з готових формулок. Не саме мерехтіння кольорів ані шок надуманих деформацій, але ідеї та інтуїції живої людської душі творять духову основу справжнього мистецтва.

Олександер Сидоренко

КОНФЕРЕНЦІЇ В ІЛЛИНОЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

I

Незалежно від того, що головний організатор іллинойських конференцій д-р Дмитро Штогрин назвав минулорічну конференцію першою спробою, вона блискуче започаткувала нову сторінку в розвитку української науки в діяспорі. Підготована професорами Юрієм Луцьким, Богданом Рубчаком і Дмитром Штогрином, минулорічна конференція, що проходила під загальною темою „Українська література у XX столітті", зібрала більшість потенційних українських літературознавців, зокрема професорів американських і канадських університетів, які прочитали 34 доповіді з цієї ж ділянки. І тому, що наради сесій тривали п'ять днів, було досить часу, щоб після кожної доповіді розгорнулась широка дискусія. Було правдивою насолодою бути учасником цієї літературознавчої імпрези, під час якої зустрінулись старші — харківська і львівська школи і дальше молодші — оттавська й пенсильванська школи й наймолодші — торонтонська, гарвардська, чикаґська та едмонтонські школи. Наукова потенційність кожної з них виднила в доповідях окремих їхніх представників, при чому можна було запримітити легку та наскрізь шляхетну „ривалізацію" представників наймолодших шкіл, що дискретно виявлялась під час дискусій над прочитаними доповідями, які появляться окремим збірником.

Цьогорічна конференція проходила під іншою загальною темою і тому мала дещо інший характер. Її тема — „Історія України: цьогочасні досвіди й перспективи", зацікавила не лише українських, але й замітне число неукраїнських дослідників, зокрема зі ЗСА й Канади. Подавляюча більшість викладачів — це професори університетів із ЗСА, Канади, Франції та Австралії і таким чином конференція мала міжнародний характер. За прийнятим звичаєм наради конференції проходили в рамках Літньої дослідчої лябораторії Сходу Европи і тому учасники у вільних хвилинах, чи перед і після конференції мали змогу працювати над своїми дослідами, користуючись джерелами відомої української колекції та потужної слов'янської бібліотеки Іллинойського університету.

Як і минулого, так і цього року компетентні чинники Іллинойського університету, який вважається однією з найбільших й найкращих високих шкіл Америки, поставились наскрізь прихильно до почину організаторів, допомагаючи в організації та фінансуючи помешкання учасників конференції не тільки на час її відбуття, але на цілий тиждень, щоб таким чином дати їм змогу також працювати над їхніми власними дослідами. Замітним фактом: треба вважати те, що після офіційного відкриття конференції проф. Штогрином, від університету вітали її учасників віцеканцлер Едвін Л. Ґолдвассер, проф. Гю Еткінсон — директор університетської бібліотеки і проф. Маріянна Текс-Чолдин — директорка Літньої дослідчої лябораторії. Директорка у слові заявила, що її родина була пов'язана з українцями навіть досить близько і її прізвище було колись змінене з прізвища Голодченко. Під час спільної вечері конференції склали привіти проф. Моріс Фрідберг, голова департаменту слов'янських мов і літератур і проф. Дейвід Л. Ренсел, редактор квартальника „Славік Ревю і професор історії, який також вітав присутніх в імені проф. Ралфа Фішера, директора Східньоевропейського Центру, який в часі конференції був поза межами країни.

Крім проф. Штогрина цьогорічну конференцію протягом восьми місяців підготовляли дві комісії: — Програмова — з участю професорів Степана Горака, Джана Решетара і Любомира Винара і — Організаційна, що в склад її входили професори Микола Брицький, Маріянна Рубчак і Петро Гой. На їхніх плечах лежав дійсно нелегкий обов'язок, бож цьогорічня конференція числом доповідей та учасників була куди більша від минулорічної. Наради її проводились у 16-ох паралельних сесіях і чотирьох панелях, які заповнили повних чотири дні від 15 до 18-го червня. Під час цих нарад прочитано 66 науково-дослідних та інформаційних доповідей (останні прочитано під час панелів) для 86 зареєстрованих учасників; самих наукових доповідей прочитано 48 та зреферовано шість надісланих (частина останніх була розмножена в десятках примірників і роздана учасникам), з них 47 англійською мовою. Завдяки взірцевій організації, програма нарад від початку до самого кінця проходила справно, тому дискусії були наскрізь жвавими, продовжуючись також під час частих перерв.

Тематично наради конференції поділялись на такі сесії: (1) Українська історіографія: сучасний стан і напрямні, (2) Українсько-російські взаємини: деякі аспекти, (3) Клясифікація та бібліографічна контроля історії України, (4) Соціяльні та економічні аспекти новітньої історії України, (5) Київська Русь: досліди та інтерпретація, (6) Деякі питання українсько-польських взаємин, (7) Культурні аспекти історії України, (8) Українці поза межами України, (9) Українська козацька держава, (10) Деякі аспекти інтелектуальної історії України, (11) Україна під совєтською та німецькою окупаціями, (12) Голоди в Україні, (13) Окремі теми з історії України, (14) Україна у XX-му столітті, (15) Деякі питання інтерпретації історії України і (16) Архіви в Україні. Остання сесія була обмежена лише до однієї довшої доповіді, що її прочитала відома дослідниця архівів Совєтського Союзу та інших держав Сходу Европи, д-р Патриція Ґрімстед, яка оце приготовляє до друку свою чергову монументальну працю „Архіви України й Молдавії". Головним коментатором цієї доповіді був проф. Герольд Лайк, який наперед познайомився з рукописом цієї праці, доповнюючи її потрібними бібліографічними даними.

(Продовження буде)

Ю. Ф.

ПАМ'ЯТІ ПРОФ. Д-РА КОСТЯ АНДРУСИШИНА

Плодом наукової співпраці д-ра К. Андрусишина з д-ром В. Кірконелом, заслуженим ректором університету Академії і визначним знавцем літератур,мов і перекладницької теорії та практики, були два великі томи перекладів на англійську мову творів української літератури. В 1963 році появилась друком „Антологія української поезії", 500 стор., а в 1964 — „Шевченківський Кобзар", 563 стор. Обидва твори монументальні не тільки своїм обсягом, але й тим, що поетичний переспів у них є у віршованій формі. Багато мозольної, систематичної праці треба було вкласти, щоб завершити цей великий проєкт. За його науковий вклад Королівське Товариство Канади в 1964 році іменувало д-ра Андрусишина своїм членом — перше таке високе відзначення для науковця українського походження. З нагоди Шевченківського ювілею 1964 року Комітет Українців Канади, під патронатом якого обидві праці друкувалися, обдарував д-ра Андрусишина пам'ятною медаллю.

В 1966 році номіновано проф. Андрусишина членом Канадського Комітету Публікації з нагоди надходячих святкувань століття Канади, і в тому ж році він став постійним рецензентом книжок на літературознавчі теми, які появлялися в неофіційних мовах, для Квартальника університету в Торонто. В 1967 році св. п. Андрусишин був відзначений ювілейною медаллю сторіччя конфедерації Канади — друге високе відзначення за його науковий вклад. Під час 1967-68 років д-р Андрусишин редаґував український переклад Нового Заповіту і Псалтиря для Канадського Біблійного Товариства. У 1969 і 1970 роках К. Андрусишин співпрацював з І. Візнюком над перекладом антології оповідань Василя Стефаника, які вийшли окремою книжкою, 164 стор., під назвою „Камінний хрест" у ювілейному 1971 році. У 1970 році він виголосив інавґураційну доповідь на з'їзді членів Канадського Королівського Товариства під заголовком „Попередники російської совєтської літератури".

У ділянці навчання в університеті, в додатку до численних курсів, які він викладав, проф. Андрусишин зібрав, упорядкував і видав матеріяли для наступних підручників у 1960-их і 1970-их роках: „Іван Франко", „Українська проза" і „Збірка поетичних і драматичних творів Лесі Українки", брак яких дошкульно відчувався на курсах літератури. У тому самому часі він був рецензентом літературознавчих праць для Канадської Ради і для Товариства ґуманістів, а також був членом Дорадчого комітету при Канадській Раді для справ розбудови інститутів слов'янознавства. В 1971 році Саскачеванський університет установив почесну професуру слов'янських студій імени д-ра Дж. Симпсона, довголітнього професора і голови відділу історії і відомого приятеля українців, який помер у 1969 році. Д-р Андрусишин став першим почесним професором цієї почесної катедри.

Для відзначення відходу д-ра Андрусишина на емеритуру в 1975 році Канадська Асоціяція Славістів надала йому почесне членство. Від того часу він прийняв титул вислуженого професора Саскачеванського університету. В 1977 році Канадський Інститут Українських Студій покликав проф. Андрусишина до свого сеньйорату і до співчленства. В тому ж році д-р Андрусишин подарував для місцевої Мистецької Ґалерії збірку 263-ох платівок міжнародної музики. Тут треба додати, що Покійний був довголітнім і великим любителем і знавцем музики та мистецтва. Він зумів нагромадити численні прекрасні експонати і літературу в обох ділянках. Ґалерія належно оцінила дар д-ра Андрусишина і вшанувала цей аспект його зацікавлення окремою статтею у своєму місячнику „Фоліо".

Після заслуженого відходу на емеритуру д-р Андрусишин продовжував наукову, мистецьку і белетристичну діяльність, не дивлячись на те, що почав занепадати на здоров'ї. Вислідом його зацікавлення і подорожей по Середземному і Егейському морях, по Греції та Італії була книжка-роман англійською мовою під заголовком „Олімпійська пригода", яка появилась у 1981 році. Вона базується на старинній грецькій мітології і на її філософічних та серйозно-комічних підставах. За його вклад до розвитку шкільництва, науки, за піднесення рівня літератури й красного письменства та за його плекання і доцінювання мистецтва, музики, театру тощо місто Саскатун нагородило його Медаллю Сторіччя з нагоди ювілейного 1982 року, таким чином гідно і достойно відзначивши завершення його життєвої кар'єри. Бо в короткому часі не стало вже його між нами.

Д-р Андрусишин залишив по собі десятки і сотні літературознавчих статтей, розвідок, есе, перекладів і рецензій. Гасла його пера на теми українознавства часто появлялися в українських і англомовних енциклопедіях, між іншими, у „Коллієрс". Писав він на теми українського театру, жанру дум, про Шевченка, про Сковороду. перекладав із творів Франка, Стефаника, Коцюбинського, Черемшини, Хвильового і багатьох інших. Цей визначний науковець, лінґвіст, автор словника, знавець літератур, музики та мистецтва так багато причинився до розвою україністики в Саскачевані, в Канаді і поза її границями. З-під його руки як виховника і вчителя вийшли сотні і тисячі молодих людей-студентів, які у свою чергу зайняли відповідальні і чільні позиції у ділянці шкільництва, науки, громадського та суспільного життя. Багато з них саме йому завдячує затриманя своєї української ідентичности — йому і його академічній і науковій діяльності. Його колеґи по професії, колишні його студенти, співпрацівники, приятелі та знайомі довго і тепло згадуватимуть про нього як про визначну, а водночас скромну людину, про його приязність, привітливість, доступність і готовість кожному допомогти; про його лаґідну вдачу, про його чутливість і про його знамените почуття гумору. Його жертвенна й віддана праця на педагогічному, науковому і суспільно-громадському полі залишиться світлим дороговказом для нас і для майбутніх поколінь.

Св. п. Кость Андрусишин залишив у глибокому смутку дружину Анну, з дому Звіздарик, з якою повінчався в 1954 році, сестру Ольґу Дутку, братів Рудольфа й Адольфа, три племінниці та одного племінника й усіх друзів, приятелів, товаришів по професії та знайомих. Панахиду за упокій душі його відправили отці Ю. Перейма і М. Бздель. Похорон відбувся 18-го травня. Похвальне слово виголосив о. проф. д-р Перейда. Між почесними і дійсними носіями домовини померщого були: д-р С. Воробець, колишній губернатор-представник королеви у провінції Саскачеван; д-р Дж. Спинкс, колишній ректор Саскачеванського університету; д-р Д. Черрі, колишній декан факультету; д-р М. Бойкович, близький приятель родини; Р. Романів, колишній міністр і заступник прем'єра уряду провінції Саскачеван; М. Чернецький, радний міста Саскатуну; колеґи з відділу славістики в університеті, представники відділу освіти та громадянства. В заступстві посла парляменту Р. Гнатишина, який не міг прибути з Оттави на похорон, носієм був брат його Давид. Покійний спочив у католицькій частині міського цвинтаря. Його востаннє попрощали рідні, близькі приятелі і знайомі, між іншими, Гнатишини, Воробці, Буряники, Стечишини, Стратійчуки, Максимюки, Вовки, Франки, Юзви, представники університету, шкільництва, українських організацій, суспільства та численні інші.

НА НАШІЙ НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

ТОЧКА ДО ЗАПРАВКИ АБО НЕ ДО СМІХУ

Під таким заголовком совєтська газета „Радянська Україна" надрукувала 23-го червня статтю автора М. Олеся про те, що в місті Ужгороді, обласному центрі Закарпатської области, ліквідували єдину в місті крамницю, де можна було купити місцеві мінеральні води: „Лужанську", „Поляну квасову", „Сваляву", „Драгівську", „Плосківську" та інші. Але в один прекрасний день замість пляшок з мінеральними водами у крамниці люди побачили пляшки з горілкою. Видно, совєтські місцеві власті більше зацікавлені у споюванні, ніж у лікуванні трудящих.

• • •

ЗНАЙШЛИ МАМУТА

Та ж сама „Радянська Україна з 23-го червня надрукувала повідомлення з містечка Гоща Ровенської области про те, що при будівництві водопроводу було знайдено на невеликій глибині кістяк мамута. Кореспондент С. Мельничук пише, що в околицях Гщі вже перед тим знаходжено скелети давновимерлих тварин. Кістяк мамута передано Ровенському краєзнавчому музеєві.

МОВА ПРО МОВУ

СТОРІНКИ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

ПРАВИЛЬНО Й ЧИСТО ГОВОРИТИ СВОЄЮ МОВОЮ МОЖЕ КОЖНИЙ, АБИ ТІЛЬКИ БАЖАННЯ

Б. Антоненко-Давидович

У. ЛИПЕНЬ, 1983. 2 (15).

Від Редакції

В останніх випусках сторінки „МПМ" ми наглядно показали, що за останні роки на батьківщині наступ на українську мову дуже посилився. Як це й не дивно, але чорні хмари ДОБРОВІЛЬНОГО МОСКОВЩЕННЯ (російщення) нашої мови, через байдужість, недбальство чи одне й друге, повисли над нашою громадою у вільному світі.

Візьмімо, для прикладу, перше з краю число одного із наших щоденників і зразу побачимо, що там далі „видворяють", пишуть про листи ВІД першого червня, дають нагороди Василеві СТУСУ, а один із їхніх діячів „ЯВЛЯЄТЬСЯ" заслуженим діячем... А мовно-правописна „демократія" в нас виглядає так, що один часопис пише про вибори В ЧІКАҐУ, а другий В ЧІКАҐО, один пише про 1000-ліття ХРЕЩЕННЯ, а другий про 1000-ліття ХРИЩЕННЯ. Перелік усіх цих неузгоджень, що їх так легко можна б позбутися, забрав би забагато місця.

А тимчасом наша увага звернена передовсім на батьківщину, бо від стану й збереження мови на рідних землях залежить майбутність цілого народу.

Із матеріялів, які доходять до нас, бачимо, що там режимні кліщі затискуються щораз щільніше, гальмуючи вільний ріст думки.

Увага київських мовознавців звернена, наприклад, не так на піднесення рівня культури рідної мови, як передовсім на панеґірики в честь російської мови. Показовою щодо того є редакційна стаття в журналі МОВОЗНАВСТВО, ч. 6, 1982 р., під крилатим заголовком „В сім'ї єдиній", пера В.Русанівського. У ній цей свіжоспечений академік і наслідник пок. І. Білодіда на пості директора Інституту мовознавства Академії наук розписався широко з нагоди 60-річчя утворення Совєтського Союзу про „Радянську Батьківщину", про процес злиття в одній радянській культурі „як прогресивне явище" і, очевидно, про російську мову, до якої „усі радянські люди ставляться з любов'ю і повагою, як до „мови дружби, співробітництва, духовного і культурного єднання...". Цілу свою статтю перетикує Русанівський подібними тирадами, послуговуючись стандартним набором словесних формул із совєтської реторики. Пише він і про „розквіт української літературної мови" і про „помітні успіхи українського радянського мовознавства". Це дає йому привід накинутися на „націоналістичні перекручення в галузі термінології" та засудити „вживання спотворених або вузьколокальних слів у спеціяльній літературі 30-их років". Цього роду лайка і засудження „архаїзмів" та „діялектизмів" (які в багатьох випадках є добрими й потрібними українськими словами) — спадщина з часів сталінських чисток. Але нагінка на ці слова продовжується далі, бо їх треба було заступити словами, знаними також у російській мові, і дати на це „наукове обґрунтування". Повторюючи раз-у-раз ці „теорії", Русанівський виконує директиви XXVI-го З'їзду партії про піднесення значення російської мови і цим приспішити творення „нової історичної спільноти — одного радянського народу".

Не важно, чи вірить він у те, що пише, чи ні. Можна здогадуватись, що в андроповський час того роду заялložених фраз в мовознавчих журналах буде щораз більше, бо процес русифікації заплянововано там тепер на широку скалю, та при допомозі всіх можливих засобів, якими розпоряджає партія.

Цікаве про мову

Учені гадають, що декілька століть тому на світі існувало більше як 10 тисяч різних мов. Багато з них від того часу заникли чи відмерли, зокрема в останньому столітті.

Хоч точну скількість живих мов важко встановити, Французька Академія Наук обрахувала, що в світі тепер існує 2,796 мов, не більше і не менше.

Баскську мову в Еспанії (800 тесяч мовлян) уважають найстаршою живою мовою в західній і центральній Европі. Вона не має жодних пов'язань з сусідніми мовами.

Святе письмо перекладено і видано в 275 мовах, а вибрані частини з нього в 1,710 мовах.

Індійська Республіка з населенням приблизно 650 мільйонів душ має 18 офіційних мов та сотки менших мов.

Визначним поліглотом минулого століття був бібліотекар бібліотеки Ватикану, кардинал Джузеппе Меццофанті, що говорив п'ятдесятьма мовами — включаючи деякі африканські та американсько-індійські), а міг перекладати додаткових 114.

Населення Африки на південь від пустелі Сагари говорить около 700 різними мовами.

А.В.

Яр Славутич

И ЧИ *І* ПІСЛЯ *Д, Т, Р*

(Стаття друга в серії **„Удосконалення українського правопису"**. Перша стаття була вміщена на сторінці *„Мова про мову" 1980*)

Загально відомо, що в обох правописах, які тепер уживаються, дуже невпорядкований розділ про те, як писати чужомовні місцеві назви й чужомовні особові імена та прізвища. Причина цього невідрадного явища полягає, передусім, у тому, що мовознавці в Україні змушені слухати вказівок радянської влади і пристосовувати український правопис до російського. Це мавпування чужого то посилюється, то послаблюється залежно від політики комуністичної партії, мовляв, „на даному етапі", але від 1933-го р. фактично ніколи не припиняється.

Зупинімось на тих словах, у яких часто плутають *И* з *І* після *Д, Т, Р*. Пригадаймо різницю між українськими звуками /и/ та /і/. Обидва вони переднього ряду: /і/ високого підняття, а /и/ обниженого. Колись відносили /и/ до передньо-середнього ряду, однак останнім часом академічне видання **Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика** (Київ, „Наукова думка", 1969) зараховує український звук /и/ до переднього ряду. Варто навести визначення цих звуків:

Чим... відрізняється /и/ від /і/? Трохи більшим ротовим резонатором, меншою фарингальною порожниною, нижчим положенням спинки язика в порівнянні з вимовою /і/, невеликим відсуненням точки найвищого підняття спинки язика назад, трохи більшим розкриттям ротової порожнини. *(Стор. 64).*

Звукова система української літературної мови добре устійнена і широко засвідчена у творах наших письменників XIX ст. Б.Грінченко віддзеркалив її у своєму словнику **Словарь української мови** *(Київ, 1907)*, згідно з яким у чужих словах після *Д, Т, Р* поширилося /и/ на місці етимологічного /і/: артист (том, І стор. 10), Америка (1, 7), Африка (1, 10), британський (1, 100), диван (1, 381), дивізія (1, 382), диктувати (1, 383), дикція (1, 383), диякон (1, 386), тип (IV, 261)... Прикладів не багато, бо укладач словника, як відомо, був обмежений настановами триматися народної мови, хоч контрабандою вдавався й до новітніх літературних творів. Наголошення народної мови мало й певні позитиви — Б.Грінченко відбивав у своїй цінній праці народну вимову не тільки суто-українських слів, а й чужомовних.

Таким чином, не лише чужі загальні назви, а й чужі місцеві назви, особові імена та прізвища набували в Б.Грінченка українського звучання (кілька прикладів уже наведено). На жаль, деякі наші інтеліґенти, що вчилися в російських школах (українських у царській імперії взагалі не було), не мали нагоди засвоїти народної вимови чужих слів і часто писали й вимовляли їх за російським зразком. Таке прикре явище було поширене навіть серед українських патріотів. Напр., Микола Хвильовий, що кинув справедливе гасло „Геть від Москви!", підчас обговорення проєкту правописних правил домагався писати „діректор", „тіп"[1] і т.п., себто *І*, а не *И* після *Д, Т, Р*. До речі, його підтримували правописні однодумці Є.Касяненко й М.Яловий. На щастя, вони були в абсолютній меншості й не могли впливати на інших учасників правописної конференції.

Користуючись правом ліричного відступу, а міг би навести більше „антинаціональних" курйозів. Молодий Дмитро Чижевський, єдиний з українців, правний делеґат на якомусь конгресі чи з'їзді в Києві, виступав проти самостійности України; славний історик України Дмитро Дорошенко (до речі, мій далекий родич) ще в 1945-46 років, підчас своїх викладів в УВУ в Авгсбурґу, послідовно наголошував А (а не Ї) у слові Україна, а студенти лише посміхалися з того наголосу; родовитий степовик Євген Маланюк, один із поборників українського націоналізму, не вмів правильно відмінювати слово „степ" і в називному відмінку множини казав і писав „степА" (з наголосом на А) замість правильної форми „степи" — із цим покручем так і відійшов у вічність. Нехтував зауваження приятелів. Віднині кожне покоління, що вивчатиме його цінну поетичну творчість, буде справедливо дивуватися з того диковинного слова „степА" (дарма, що зумовленого римою).

Повертаючись до теми, варто підкреслити, що навіть у двадцятих роках наша правописна справа не була на належному рівні. Ясна річ, винні тут не лише ми самі, а й значною мірою окупанти, що аж до 1917 р. намагалися тримати нас у невпорядкованому стані, переслідуючи українське слово, забороняючи українську книжку. Різні царські укази та циркулярні й поліційні обмеження загальновідомі. Дуже часто мали вони успіхи, що лунали і за перших років „радвлади". Усе ж таки правописна конференція 1928-го р. зробила багато доброго. Український правопис, надрукований 1929-го р., утривалив *И* після *Д, Т, Р* у багатьох чужомовних словах — засвідчив так, як говорить нарід! Тепер уже ніхто не скаже й не напише Амеріка, Афріка, Паріж, діректор тіп і т.п. А щось подібне бувало на початку XX-го ст., напр., у **Новій громаді** за 1906 р.: теріторія (І, 129), індівідуум (І, 148), дісертація (II, 113) замість теперішніх: територія, індивідуум, дисертація. Щоправда в тій же **Новій громаді** вже траплявся „тип", зрідка проскакував „університет" (II, 112), але теперішнє правило дев'ятки тоді ще не було поширене.

Тодішні найкращі знавці української мови Д.Дорошенко, Б.Грінченко та Агатангел Кримський ще були почасти в полоні російської вимови (очевидно під впливом російської школи). Перший писав „універсітет" (там же, І, 99) і „псіхологічний" (І, 147); другий, Б.Грінченко, в той час укладач словника, — „цікл" (II, 45), „терціна" (II, 46); а третій — „крітерій". До речі, мені не відомий М.Пилипович у тій же **Новій громаді** вживав „сістема" (IV, 47). Тепер уже ми всі одностайно пишемо й вимовляємо — Америка, Африка, директор, критерій, Париж, тип, а також — університет, система, психологічний, цикл, терцина — як і має бути у згоді з народною вимовою! Однак, не зважаючи на певне устійнення, підсумоване правописом 1929-го р., різнобіжність у написанні деяких чужослів триває далі. Спинімося бодай на тих випадках, що трапляються дуже часто.

АРҐЕНТИНА. Правдоподібно це слово прийшло до нас не з еспанської, а за посередництвом інших европейських мов. У поточній пресі відомі чотири різновиди написання цієї місцевої (географічної) назви: Арґентина, Аргентина, Арґентіна, Аргентіна. Правописна конференція 1928-го р., мабуть, виявила непослідовність. У правописі 1929-го р. немає посилання на це слово.[2] М.Возняк у доданому словничку до львівського передруку цього правопису подає Арґентіна,[3] але Палестина. Г.Голоскевич має те саме.[4] Сучасні радянські видання — **Англо-український словник** М.Балли й М. Подвезька[5] та академічний одинадцятитомний **Словник української мови**[6] — послідовно подають Аргентіна. Явно супроти народної вимови цього слова! Напр., тепер уже ніхто не скаже Валентін чи Валентіна. Олександер Олесь, мабуть, був останнім, що писав свій псевдонім Валентін (із І). Це скінчилося, либонь, на початку двадцятих років. Тому цілком слушно у **Правописному словнику** О.Панейка, що оснований на словнику О.Ізюмова,[7] подано правильне написання: Арґентина — у згоді з традиційною, народною вимовою, так як це було в нас із Палестиною! Таким чином, написання *ТИ*, а не *ТІ*, поширено тут із загальних назов (напр. тип) на власні назви чи особові імена та прізвища, Що саме додав О.Панейко у співпраці з В.Сімовичем, а що було в О.Ізюмова, — це вже інша справа і не потребує тут детального дослідження. Гадаю, що треба пристати до різновиду **Правописного словника** 1941-го р., писати і вимовляти: Арґентина, арґентинський, арґентинець, арґентинка, по-арґентинському і т.д., бо це звучить більше по-українському, ніж написання цих слів із *І*. Щойно сказане стосується також назви словацького міста Братислава, що має в нас писатися з *ТИ*. *Я* проти написання Братіслава.

БРИТАНІЯ. Слово з цим коренем знаходимо у словнику Павла Білецького-Носенка,[8] що був складений ще в тридцятих роках XIX-го ст., а виданий „Науковою думкою" аж 1966-го р.: британ. Стосується воно породи собак, поширеної в Британії. Словник Б.Грінченка (за **Основою** з 1861-го р. і за М.Драгомановим із 1876-го р.) подає „британський" (І, 100). Отже корінь „брит" засвідчений у нас 150 років тому. Правопис 1929-го р., у виданні М.Возняка: Британія.[9] **Українська загальна енциклопедія** (Львів, 1931): Британія, британці.[10] **Правописний словник** Панейка та Ізюмова, за згодою Сімовича: Британія.[11] Шеститомний **Українсько-російський словник** (1953) за ред. І.Кириченка: Британія, британський, британець.[12] Одинадцятитомний **Словник української мови** (1970): Британія, британець, британка, британський (І, 237). До речі, перші два наведені слова вживали ще І.Нечуй-Левицький та М.Коцюбинський. Найновіший **Словник-довідник з правопису Академії Наук УРСР** подає лише такі форми: Британія, британський.[13] Так само ця географічна назва й похідні від неї слова подані у всіх інших сучасних словниках чи різних довідниках. Уся українська радянська преса вживає лише слова з коренем „брит" — згідно з традицією, що, як згадано, має щонайменше 150 років. В одного лише Г.Голоскевича проскочило це слово з *І*: Брітанія, брітанський.[14] Цю лексикографічну працю укладач кілька разів переробляв і доповнював, часто змінюючи слова, пристосовуючи їх до найновішого устійнення; якби пожив трохи довше (Г.Го-

(Закінчення на ст. 4)

Оком по пресі

(мовний порадник)

Пояснення вжитих скорочень та домовленостей можна знайти при першому списку цієї рубрики, в „МПМ" — 3(13). **(Свобода з 20.X.1982).**

СПИСОК Ч. 3

„альги" ВОДОРОСТІ
„бодай" (для анг. at least) ХОЧ (але БОДАЙ є добре в значенні НЕХАЙ)
„вахляр" (для анг. fan) ВІЯЛО
„вахляр проблем" НИЗКА ПРОБЛЕМ, СПЕКТР ПРОБЛЕМ, АСОРТИМЕНТ ПРОБЛЕМ
„викиди совісти" (з поль.) ДОКОРИ СОВІСТИ, ДОКОРИ СУМЛІННЯ
„вихісновувати" (місц.) ВИКОРИСТОВУВАТИ
„вичалювати ракету" ЗАПУСКАТИ РАКЕТУ
„відмовити молитву" ПРОКАЗАТИ МОЛИТКУ; ПРОВЕСТИ МОЛИТВУ
„в імени" (когось) ВІД ІМЕНИ, ІМЕНЕМ (когось)
„впрост" (з поль.) ПРЯМО
„гаряч" (місц.) СПЕКА, ЖАРА, ВИСОКА ТЕМПЕРАТУРА
„декада" (в знач. 10 років) (анг.-м) ДЕСЯТИРІЧЧЯ (але ДЕКАДА — добре слово для 10 днів)
„доживотний" (з поль.) ДОВІЧНИЙ
„домена" (з поль.) ЦАРИНА, ГАЛУЗЬ, ДІЛЯНКА, ПОЛЕ ДІЯЛЬНОСТИ
„заточенець" (з рос.) ЗАСЛАНЕЦЬ
„збурити" (місц.) ЗРУЙНУВАТИ
„ідентичність національна" (анг.-м) НАЦІОНАЛЬНА ВІДРУБНІСТЬ, НАЦІОНАЛЬНА ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ, НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ
„кир" (церк. з грець.) ВЛАДИКА
„клевета" (з рос.) НАКЛЕП
„коритар" КОРИДОР
„кружок приятелів" (з рос.) КОЛО ПРИЯТЕЛІВ
„лейзер" ЛАЗЕР
„маґістра" МАҐІСТЕР (незалежно від статі)
„мева" (для анг. gull) (з поль.) МАРТИН, (мн. МАРТИНИ), РИБАЛКА (птах)
„меншини національні" НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШОСТІ
„мильний" (для анг. erroneous) (з поль.) ПОМИЛКОВИЙ
„мозольний" (з поль.) ТЯЖКИЙ, КОПІТКИЙ (розм.)
„м'який знак" (за рос.) ЗНАК М'ЯКШЕННЯ
„недописати" (з поль.) НЕ ВИПРАВДАТИ СПОДІВАНЬ, НЕ СПРАВДИТИ НАДІЙ, РОЗЧАРУВАТИ
„обнижитися" ЗНИЗИТИСЯ, ПРИНИЗИТИСЯ
„окреслення" ВИЗНАЧЕННЯ
„опорожнене мешкання" ЗВІЛЬНЕНЕ МЕШКАННЯ, ВАКАНТНЕ МЕШКАННЯ
„опреділювати", „опреділити" (з рос.) ВИЗНАЧУВАТИ, ВИЗНАЧИТИ
„перекінчик" ПЕРЕКИНЧИК (бо від слова — перекинутися)
„переконуючий" ПЕРЕКОНЛИВИЙ
„переочити" (з поль.) НЕДОГЛЯДІТИ, НЕДОГЛЯНУТИ; ЗРОБИТИ ПРОПУСК
„пестрий" (з рос.) СТРОКАТИЙ, ПІСТРЯВИЙ, ПЕРІСТИЙ, РЯБИЙ
„пилосос" (з рос.) ПИЛОСМОК (від СМОКТАТИ, а не від рос. „сосать")
„підложжя" (з поль.) ОСНОВА, ПІДҐРУНТЯ
„пластичне серце" ПЛАСТИКОВЕ СЕРЦЕ (бо ПЛАСТИЧНИЙ не ламкий)
„подавляюча більшість" ВЕЛИКА БІЛЬШІСТЬ, ВЕЛИЧЕЗНА БІЛЬШІСТЬ
„попертя" (з поль.) ПІДТРИМКА, ПІДТРИМАННЯ 14
„попирати" (з поль.) ПІДТРИМУВАТИ
„пописуватися" (з поль.) ПОКАЗУВАТИ ХИСТ, ДЕМОНСТРУВАТИ ХИСТ.
„поручати" (для анг. to recommend) РЕКОМЕНДУВАТИ
„похоронне бюро" (для анг. funeral home) ПОХОРОННИЙ ЗАКЛАД (бо „бюро" це канцелярська установа, а П.З. має куди ширші функції).
„похороне заведення" (зах.) ПОХОРОННИЙ ЗАКЛАД
„поступовання" (з поль.) ПОВЕДІНКА
„правительство" (з рос.) УРЯД
„президентка" ПРЕЗИДЕНТ (для обох статей)
„прозаїчний переклад" ліпше ПРОЗОВИЙ ПЕРЕКЛАД (бо ПРОЗАЇЧНИЙ означає також ОДНОМАНІТНИЙ, НЕЦІКАВИЙ)
„рішаючий" ВИРІШНИЙ
„розпреділення" (з рос.) РОЗПОДІЛ, РОЗПОДІЛЕННЯ
„русизм", „русицизм" ліпше РОСІЯНІЗМ (бо РУСЬКИЙ не те, що РОСІЙСЬКИЙ, або приймаючи, що того роду терміни творимо від латинської назви краю; напр. Polonia

(Закінчення на ст. 4)

РОЗМОВИ З ЧИТАЧАМИ

Пан С.Лантух із Канади прислав нам добросусідського листа:

„Прочитав Вашу редакційну статтю до „Мови про мову" і відчув, що Ваша „нотація" відноситься і до мене, бо давно зберaюся написати Вам листа, подякувати за бджолину працю, яку Ви вкладаєте в скарбницю мовної культури і дещо Вас запитати.

Я кожного разу з нетерпінням чекаю Вашої сторінки в „Свободі". Кожного разу Ви подаєте багатющий матеріял з різних ділянок мовної культури і, на мою думку, не лише я, а всі люди, які цікавляться мовознавством, завжди знайдуть щось нове і корисне для себе на сторінках „Мови про Мову". Хвала Вам і дяка.

Я буду Вам дуже вдячний, якщо Ви допоможете мені вияснити деякі питання:

1. **Я знаходив в старих газетах з України десь до 1928 року, що родовий відмінок слова „Київ" та ще деякі відмінки писали не „Києва", а „Київа". Пам'ятаю також, що в Україні народ не говорив інакше, як „язик до Київа заведе". Коли і чому сталася така метаморфоза? Хіба, „Києва" не є наближене до російського?**
2. **Дуже часто доводиться чути і читати в наших книжках та газетах „східній", „західній", „народній". Чи не можна назвати це саморусифікацією? А пишуть так навіть поважні наші журналісти та інтеліґенти.**
3. **Чи Ви думаєте, що такі вирази, як „Українська Америка, Українська Канада", які останнім часом поширюються по сторінках наших газет, мають право на громадянство? Хіба це не нонсенс?**
4. **Часто доводиться чути в місцевому радіомовленні наголоси на словах, що стоять в називному відмінку множини, на першому складі, як наприклад – „бу́лки," „ша́пки". Для мого вуха вони звучать, як родовий відмінок однини. Чи не буде правильно „булки́," „шапки́"?**

Ще хочу подякувати за ваше „засмагати". Тяжко до нього звикнути, але це наше правильне слово і я вже його вжив кілька разів, редагуючи одну книгу. Але тепер, щоб його правильно вжити, я мусів таки заглянути до „Мови про Мову" з попереднього числа „Свободи".

Маю маленьку пропозицію. Якби знайшлося досить шанувальників нашої мови, то може ми спромоглися б видати періодичний журнал з мовознавства, бо мова — це наш найдорощий скарб, тому ми не можемо її занедбувати. Хай Вам Господь помагає!"

Сердечно дякуємо за ласкаві слова. Найбільше врадувала нас Ваша думка про те, щоб видавати періодичний мовознавчий журнал. Ми мріяли про те, ще тоді, коли почали видавати „Мову про мову" і навіть зверталися в цій справі до представників двох наших установ. Їхня відповідь не підтримала наших задумів. (Хто фінансуватиме цей журнал, і скільки буде читачів?) Мовних ентузіястів таких як Ви — небагато серед нашої громади.

Відповіді на Ваші запитання:

1. Форми Києва, Києвом утворені згідно з найхарактернішою рисою української мови, чергуванням **О** та **Е** з **І**: у відкритих складах, цебто таких що закінчуються на голосний звук, виступають **О** та **Е**, які в закритих складах, закінчених на приголосний звук, переходять в **І**. Наприклад, у закритому складі маємо **КИЇВ, МЛІЇВ, БАРДІЇВ, НАРАЇВ, КАНІВ**, але в залежних відмінках з відкритими складами **І** переходить в **Е** (після м'яких приголосних): КИЄВА, МЛІЄВА, БАРДІЄВА, НАРАЄВА, КАНЕВА. Після твердих приголосних у відкритих складах виступає **О**: ЛЬВОВА, ХАРКОВА, ГЛУХОВА, ВАСИЛЬКОВА.

Це правда, що у мововжитку часто чуємо „до Київа, Мліїва", бо ненаголошене **Є** вимовляється як **Ї**: міш (замість маєш), але даєш, бо **Є** тут наголошене.

2) СХІДНИЙ, ЗАХІДНИЙ, НАРОДНИЙ чи східній, західній народній? Прикметники з твердими закінченнями — добрі українські форми. Тільки словник Голоскевича подає їх з м'якими закінченнями: східній, -ній, -ня, -нє, західній, -ня, -нє і східньоукраїнський, але для народній тут подано і рівнорядну форму народний. У словнику Грінченка на першому місці стоїть форма народний, а на другому народній. Натомість у словнику Ізюмова — Панейка усі ці три прикметники мають тільки тверді закінчення: західний, -а, -е, східний, -а, -е і східноукраїнський; народний, -а, -е.

У сучасному київському правописі (ОСУМ) ці прикметники мають також тверді закінчення, складні прикметники західноукраїнський, східноукраїнський пишуться без риски.

3) Вирази „Українська Америка," „Українська Канада," на нашу думку, кольоритні синоніми для виразів „українська громада в Америці", „українська громада в Канаді", і їх можна вживати без застережень.

4) Ви маєте повну рацію, що форми бу́лки, ша́пки з наголосом на корінній голосній — це форми родового відмінка однини. Правильні форми для називного в. множини цих іменників мають наголос на закінченні так, як Ви це пишете: булки́, шапки́.

Ще раз дякуємо за добре слово та актуальні запитання.

Пан **Г.Степ** має кілька важливих питань у справі деяких прізвищ. Він пише: „У „Свободі з дня 22. грудня 1982 р. прочитав я список жертводавців на Товариство Св. Софія. У зв'язку з поданими у цьому списку прізвищами жертводавців насунулися у мене такі запити:

Як правильно писати?

1. Марія Левицький чи Марія Левицька?
2. Марія й Іван Левицький чи Марія й Іван Левицькі?
3. Анна й Василь Панаси чи Анна й Василь Панас?
4. Бібліотека Василя й Анни Панасів чи бібліотека Василя й Анни Панас?
5. Дім Василя й Анни Петришин, дім Василя й Анни Петришинів чи дім Василя й Анни Петришиних?

Відповідь: В українській літературній мові прізвища відмінюються за родами, відмінками і числами. Тому треба писати:

1. Марія Левицька, а не Марія Левицький, бо це прізвище жіночого роду.
2. Марія і Іван Левицькі, а не Марія і Іван Левицький, бо на означення більше, як одної особи треба вживати форму множини.
3. Анна і Василь Панаси, а не Анна і Василь Панас, бо це множина.
4. Бібліотека Василя й Анни Панасів, а не Василя й Анни **Панас**, має закінчення **-ів**. Помилкова звичка не змінювати прізвищ виникла під впливом англійської мови; дехто з наших людей думає що по-українському треба писати їх так, як вони написані в англійських документах, а це цілком неправильно.
5. Треба писати: дім Василя й Анни **Петришинів**, бо родовий відмінок множини має закінчення **-ів**, Щоправда, київські мовознавці тепер рекомендують писати форму **Петришиних**, пішов тут за зразками російської мови. За традиціями українських мовознавців 20-их років, головно Ол. Синявського прізвища на **-ин** „цілком перейшли на іменникову відміну", і в усіх відмінках ці іменники чоловічого роду з твердим закінченням, напр., панів, столів. Отже в родовому відмінку множини маємо форми: **Опанасів, Петришинів, Семчишинів, Соколишинів, Волошинів** (у київських виданнях тепер пишуть тільки Петришиних, Семчишиних).

Погоджуємося з Вами, що в писанні прізвищ у нас панує повний розгардіяш, і „люди пишуть так, як їм подобається".

Про відмінювання прізвищ на **-ин, -ів** ми вже писали в „МПМ", ч. 4/7 за 1980 р., але докладніше про те напишемо в окремій статейці в наступному випуску „МПМ".

Пан **Дмитро Грушецький**, Ривер Ґров, Іллиной. **Ви** належите до найпильніших і найспостережливіших читачів „Мови про мову". В останньому листі до **нас** пишете: „Добре Ви зробили, що порушили дуже важливе питання прийменника **НЕЗВАЖАЮЧИ**. Але чому пишете нарізно: НЕ ЗВАЖАЮЧИ? Це питання мене вже давно цікавить, бо навіть „Сучасність" часом так пише. Якщо писати окремо, то це ж буде заперечна форма до дієслова „зважати". **СУМ** так пояснює: „**НЕЗВАЖАЮЧИ, прийм.** з 4 від. у сполученні з прийменником на. Уживається при позначенні предметів, явищ, понять, всупереч яких відбувається дія". Він уже сам вставав з ліжка, незважаючи на те, що рана ще була дуже свіжа". І.П.Ющук у своєму підручникові **Українська мова** (до речі, дуже добрий підручник з України, навіть літера Ґ фігурує!) подає приклади віддієслівних прийменників; завдяки, включаючи, незважаючи на і т.п.

Отже, як нам бути з цим прийменником, чи таки писати нарізно?

Відповідь: На ваше питання тяжко зразу відповісти. Пишучи коротку довідку про вживання прийменників

(Закінчення на ст. 4)

Василь Ящун

Прикметники „СВЯТКОВИЙ" і „СВЯТОЧНИЙ у сучасній українській мові

В газетних оголошеннях і дописах зустрічаємо обидва ці прикметники найчастіше в сполученні з іменниками „академія", „імпреза" і т.п., „відбудеться святкова академія", „святкова імпреза" і „відбудеться святочна академія", „святочна імпреза". Виринає питання, чи обидві ці форми правильні в літературному мововжитку. Докладна аналіза цього питання зайняла б багато місця, тому в цій короткій статті я з'ясую лиш сутнє.

В одних словниках сучасної мови знаходимо обидва прикметники з цим самим значенням без жодної стилістичної помітки (словник З.Кузелі, Я.Рудницького, 1943; сл. В.С. Ільїна і співукладачів, 1965); в інших при прикметнику „святочний" подано, що він має те саме значення, що „святковий", але вживається „рідко" (сл. АН УРСР, 1970-1980; сл. І. Огієнка, перевиданий в 1973 році); ще в інших словниках прикметника „святочний" взагалі немає, лише „святковий (сл. Г.Голоскевича, сл. Я. Рудницького — К. Церкевича, 1973; обидва словники Подвезька: українсько-англійський і англійсько-український; сл. синонімів П.М.Деркача; російсько-український сл. М.Я. Калиновича, Л.А. Булаховського і М.Ф. Рильського, 1962). У словнику Грінченка та в словнику мови Шевченка немає ні одного з них. Їх теж немає в староцерковнослов'янських і церковнослов'янських текстах та текстах Київської Руси. В цих текстах немає теж слова „свято", а лиш однозначне з ним слово „праздникъ". В мові Київської Руси цей іменник мав ще форму „святокь" (святка, род. відм., святку, дав. відм., і т.д.) в однині і „святки" (святокъ, святкамъ і т.д.) в множині. Тільки в множині існує він і сьогодні зі значенням „свята". Вперше зустрічаємо його в „Повісті временних літ" під 6605 л. (=1097 р.): „И нача глаголати Святополкъ: останися на святокъ" (І заговорив Святополк: останься на свято іменин). В наз.-знах. відмінках однини і род. відмінку множини був вставний голосний звук -о-, значить, корінь мав і має два види: **святк-** і **святок-**. Від першого виду з допомогою наростка **-ов-** утворився прикметник „святковий", а від другого виду з допомогою наростка **-н-** утворився прикметник „святочний", в якому приголосний **-к-** перед нароском **-н-** замінився приголосним **-ч-** згідно з фонологічними законами української мови. Обидва наростки в цих прикметниках, **-ов-** і **-н-**, однозначні, і однозначними є також варіянти кореневої морфеми **святк-** і **святок-**. Таким чином утворились не два синоніми, а дублети (різновиди), відносні однозначні прикметники „святковий" і „святочний".

Подібно до словотвору „святковий", з наростком **-ов**, в сучасній літературній мові утворюються переважна більшість прикметників від іменників жіночого роду на **-ка** (в однині) і **-ки** (в множині) та іменників чоловічого роду на **-ок** (в однині) і **-ки** (в множині) із вставним **-о-** в род. відм. множини в першому випадку, напр., **книжка, книжки-книжОк,** і таким же -о- в наз. відм. однини в другому випадку, напр., **бузОк-бузки.** Приклади: **рамка, рамки-рамОк: рамковий** (а не рамочний), **чвертка, чвертки-чвертОк: чверткОвий** (а не чверточний), **казка, казки-казОк: казковий** (а не казочний), **зв'зОк-зв'язки: зв'язковий** (а не зв'язочний), **гурток-гуртки: гуртковий** (а не гурточний), **дзвінок-дзвінки: дзвінковий** (а не дзвіночний) і ін. Значить, тип різновиду з наростом **-ов-** значно продуктивніший.

Відхилення бувають лише тоді, коли в іменнику перед **-ка, -ки** є два або більше приголосних. Тоді прикметник утворюється з допомогою вставного **-о-** і заміною приголосного **-к-** в кінці основи приголосним **-ч-**, напр., **куртка, куртки-куртОк: курточний.** Рідкі відхилення факультативного виду з одним приголосним перед **-ка, -ки** трапляються під впливом аналогії із здрібнілим співвідносним іменником, напр., **пісОк: пісковий і пісочний**; останній під впливом здрібнілого „пісочок".

В сучасній літературній мові переважає прикметник „святковий", а не „святочний". Проф. Ю.Шевельов окреслює цей останній як „льокальний західньоукраїнський" (**Нарис сучасної української літературної мови,** 1951). Літературну перевагу першого прикметника підсилює фонологічна рація. Вставний голосний **-о-** іменника, від якого утворено прикметник з наростком **-н-** і попереднім приголосним **-ч-**, виступає лише в родовому множини і називному-знахідному однини. В усіх інших відмінках однини і множини він відпадає, внаслідок чого на місці **-ч-** автоматично реконструюється приголосний -к-. Велика кількісна перевага форм із сполукою **тк-** твірного іменника дає сильну фоно-морфологічну підтримку збудованому на основі цього іменника прикметникові з цією самою сполукою і нароском **-ов-**. На цій же твірній основі будуємо дієслово „святкувати" (а не „святочнувати"), і іменник „святкування" (а не „святоч-нування").

Прикметник „святковий" і прислівник „святково", як виходить із вищез'ясованих критеріїв, краще відповідають структурно-словотвірним законам сучасної української мови, ніж „святочний" і „святочно", і тим пояснюється їх перевага в літературній мові.

И ЧИ *І* ПІСЛЯ *Д, Т, Р*

(Закінчення зі ст. 3)

лоскевича знищили російські комуністи), напевне змінив би *І* на *И*. Подібно робив О.Синявський, як уже згадано в першій статті, оновлюючи написання багатьох слів. Переглядаючи традицію, можна сказати, що Голоскевич був чи не єдиним, що не дотримав кроку, вживаючи Брітанія (з І). Чому ж тоді Яр. Рудницький і К.Церкевич, перевидаючи **Правописний словник** Панейка, якому допомагав Сімович, у поспіху позмінювали 1979-го р. в Ню Йорку „Британію" на „Брітанію", „британський" на „брітійський" ?[15] Цілком невиправдане порушення устійненої української традиції! За написання „Британія" (з *И*) промовляє ще й те, що в англійській мові початковий склад цього слова звучить ближче до *БРИ*, ніж до *БРІ*. Крім того, назви „Брітія" не існує (хіба що серед деяких галицьких інтелігентів — не серед галицьких селян!). Від чого ж тоді утворено „брітійський"? Мав повну слушність Богдан Чопик, у своїй рецензії на цей словник, не схвалюючи змін Яр. Рудницького й К.Церкевича.[16] Мій висновок — пишімо й вимовляймо правильно: **Британія, британський, британець, британка, по-британському... Також Британська Колумбія** (не Брітійська!). Навіть порода собак, що відома і в Україні, підсилює вживання *И*, а не *І*.

У зв'язку з цим англійським топонімом, треба лише дивуватися, чому наші найбільш націоналістичні видання, англійські **Визвольний шлях** та **Українська думка,** пишуть „Брітанія", як також „Арґентіна"[17] себто ставлять *І* — за російською вимовою цих слів. Саме українські націоналісти мали б триматися якогось пуризму чи пак чистоти мови, зберігаючи традиційну українську вимову, про яку йшла мова вище. На щастя, інша українська преса поза Україною слушно дотримується *И* в першому складі: Британія, британський...

Оскільки я згадав **Правописний словник української мови** за ред. Яр. Рудницького й К.Церкевича, вважаю за потрібне додати, що багато чужомовних слів тут понівечено тим, що нові упорядники змінили транскрипційну методу В.Сімовича та О.Панейка на транслітераційну, що суперечить усталеній українській вимові. Таким чином, різновид правописного словника з 1979 р. — крок назад у впорядкуванні українського правопису, зневага української народної вимови чужослів. Користуватися цим словником можна лише після поновлення написання чужомовних слів так, як вони були в Панейка-Ізюмова-Сімовича. Яр. Рудницький, до якого я маю велику пошану як до організатора української науки в Канаді, та учасника багатьох конференцій, не повинен був робити непотрібних змін.

ДИЗЕЛЬ чи Дізель. Іменем цього німецького винахідника названо рушій внутрішнього горіння. Тепер усі пишуть загальну назву цього рушія (двигуна чи мотора) з *И*: дизель, що відповідає суто-українській вимові. Чому ж тоді прізвище винахідника писати з *І*: Дізель? Таке чинять у всіх радянських виданнях. Чому не перенести т. зв. правило дев'ятки й на особові імена, прізвища, місцеві назви? Дизель, як і Чарлз Диккенс чи Емілія Диккинсон, звучить значно ліпше по-українському, ніж Дізель, Діккенс і Діккінсон. Я свідомий того, що напр. німецьке -ie- ближче до українського звука /і/. Але мова, що позичає з іншої, має все пристосовувати до своїх законів, про які так гарно сказав Б.Антоненко-Давидович (див. першу статтю). Німецька мова не сміє накидати українській своїх особливостей. Треба давати перевагу фонематичним законам тієї мови, що отримує запозичення. Якщо мова-приймач перетоплює у своєму горнилі все по-своєму, за власною звуковою системою, то це ще один доказ на відрубність її від інших, довід на її своєрідність і самостійність. Щодо англійської, то звук /і/ цієї мови після *Д* майже тотожний з українським /и/.

КОРИНТ. Скільки відомо, цю місцеву назву в радянських виданнях пишуть із *І*: Корінф. Очевидно, за російським зразком у вимові. Правопис 1929 р. (у виданні М.Возняка) має Корінт.[18] Львівська **Українська загальна енциклопедія,** в другому томі (1932): Корінт. **Словник чужомовних слів** І.Бойкова, О.Ізюмова та інш.: Корінтський.[19] Натомість **Правописні правила** НТШ (Львів, 1922)[20] і **Правописний словник** за ред. О.Панейка (Львів, 1941) подають „Коринт" — у згоді з народною українською вимовою. **Український правопис** Івана Зілинського (Кра ВИПРАВЛЕННЯ ВАЖЛИВИХ оринт".[21] Підтримує це написання Богдан Стебельський своїм псевдонімом Коринт — під статтями на мистецькі теми. Ясна річ, це слово *И* звучить більше по-українському, як і Куритиба, Мавританія. За аналогією: Крит, хоч це походить від Crete.

МАДРИД. На жаль, усі радянські видання пишуть „Мадрід". Так подає **Український правопис** 1946-го р. та його друге, поправлене й доповнене , видання 1960-го р.[22] М.Возняк також наводить це написання у своєму словничку до перевиданого ним правопису. Лише **Правописний словник** за ред. О.Панейка та **Український правопис** І.Зілинського[23] запроваджують „Мадрид" (із *И*) — так, як має бути за українською народною вимовою. Аналогія: Париж, Рим... До речі, деякі часописи поза Україною, напр., **Українські вісті** в Детройті, також пишуть „Мадрид". Але наші націоналісти таки тримаються невластивої форми „Мадрід" (із *І*).[24] Партійна приналежність не грає тут ніякої ролі: за Г.Драбата **Визвольний шлях** був куди грамотнішим, ніж тепер, а за Глініна (так дивно він писав своє прізвище — замість правильного „Глинин", бо ж від „глина"!) **Українські вісті** в Ульмі просто рясніли російнізмами. Тепер цей часопис, за редакцією М.Смика, значно покращав, а **Визвольний шлях,** із правописного погляду, погіршав. Усе, як видко, залежить від грамотних редакторів, а не від партійної ідеології. Говорячи про „Мадрид", не можу не зауважити, що Яр.Рудницький неслушно змінив це написання на „Мадрід".[25]

Підсумовую обговорення кількох зразків. На основі устійненої звукової системи української мови, поширеної вимови серед народу, я рекомендую писати літеру *И* на місці етимологічного *І* в таких чужих словах:

І. Після *Д, Т*

Августина	Іртиш
Арґентина	Кастилія
Антарктида	Клотильда
Антильські острови	Коннектикат
Атлантида	Константинопіль
Атлантика	Кордильєри
Арктика	Крутикова (не Крутікова)
Афродита	Куритиба
Балтика, Балтицьке море	Матильда
Балтимор	Одисей
Бенедикт	Остин
Братислава	Палестина
Бриндизі	Радищев
Болдино	Сардинія
Бородино	Селестин,
Валентин, Валентина	Селестина
Ватикан	Скандинавія
Владивосток	Татищев
Джастин (пор. Устина)	Тибет
Дизель	Тибр
Диккинсон	Тигр
Единбурґ	Тираспіль
Едип	Тироль
Едисон	Тифліс (Тбілісі)
Едита	Тихуана
Ернестин, -тина	Юдита

II. Після *Р*

Америка	Курильські острови
Африка	Куритиба
Беатриса	Маврикій
Беринґове море	Мавританія
Бриґґіта	Мадрид
Бриджпорт	Марґарита
Бристоль	Мартин
Бриндизі Британія, Британський	Мериленд
Гебридські острови	Париж
Ґотфрид	Патрик
Єрихон	Риґа
Ірина (не Ірена)	Ричард
Каринтія	Ричмонд
Кембридж	Таврида
Коринт	Тристан
Клариса	Тюринґія
Криспін	Флорида
Крит	Фридрих

Як на мій смак україніста, я писав би *И* після *Р* у таких грецьких іменах: Аристарх, Аристотель, Аристофан, Еврипід, Перикль, Критон... До речі, саме так і писали в двадцятих роках, хоч і не послідовно. До мого вуха значно краще бринять Сирія, Сицилія, Цирцея, Цицерон і т.п. Не випадково наші друкарні називають один шрифт „цицеро", а не „ціцеро". На жаль, у радянських словниках — Сірія, Сіцілія... Взагалі кажучи, т. зв. правило дев'ятки треба поширювати із загальних на власні назви. Варто пригадати це правило: замість етимологічного *І* в чужих словах пишемо *И* після *Д, Т, З, С, Ц, Ж, Ш, Ч, Р* перед наступним приголосним: директор, тип, фізика, система, цифра, жирафа, машина, речитатив, історичний... Це більше відповідає звуковій системі української мови. Натомість звук /і/ в наведених прикладах дуже притаманний російській мові (за винятком деяких шиплячих).

Треба не забувати, що після *Д, Т, Р* групи голосних *ІЯ, ІЄ* та *ІЙ* зберігають: Адріятика, Аполінарій, Валерій, Валерія, Вікторія, Генрієтта, Киприян, Сан-Дієґо, Сирія, Трієст... В окремих, узвичаєних українською мовою словах етимологічне *І* також зберігається: Дідро, Порто-Ріко... Їх називаємо винятками з правила. Перед голосним *О* пишемо *І*: Онтаріо, Ріо-де-Жанейро, Токіо, Ніоба...

Як я вже згадував не раз, мої міркування — це лише особисті думки. Повторюю, я нікому їх не накидаю. У вільному світі взагалі цього не можна робити. Я лише ставлю правопис власних назов на обговорення і з маси чинних різновидів вибираю, на мій погляд, найкращі, узгоджені з устійненою народною вимовою. І вибрані різновиди рекомендую до вжитку. Ще раз пригадую, що не вважаю себе непомильним. Може треба буде щось уточнити. Але я твердо переконаний, що стою на абсолютно правильній дорозі до впорядкування правопису чужомовних слів — місцевих назов, особових імен та прізвищ.

ПРИМІТКИ

2 **Український правопис. Видання перше** (Харків: Державне видавництво України, 1929), на сторінках 64, 66 — правопис чужих слів не має цього слова.

1 **Український правопис. Проєкт для ознайомлення** (Харків: Державне видавництво України, 1926), стор. 82 (у примітці). Не плутати з правописом 1929 р.

3 М.Возняк, упор. **Український правопис із словничком** (Львів: Накладом книгарні НТШ, 1929), стор. 80. Слово „Палестина" — на стор. 159.

4 Г.Голоскевич. **Правописний словник. Видання восьме** (Нью-Йорк: А. Білоус, 1952), стор. 11.

5 **Англійсько-український словник.** Склали М.Л.Подвезько, М.І.Балла (Київ: Радянська школа, 1974), стор. 650.

6 **Словник української мови** (Київ: „Наукова думка", 1970), том І, стор. 57.

7 **Правописний словник.** За редакцією Олександра Панейка (Львів: Українське видавництво, 1941), стор. 16.

8 П. Білецький-Носенко. **Словник української мови** (Київ: „Наукова думка", 1966), стор. 62.

9 М.Возняк, упор. **Український правопис із словничком,** стор. 87.

10 **Українська загальна енциклопедія. Книга знання в 3-ох томах** (Львів: „Рідна школа", 1931-32), том І, стор. 396.

11 **Правописний словник.** За ред. О.Панейка, стор. 46.

12 **Українсько-російський словник.** Головний редактор І.М.Кириченко (Київ: АН УРСР, 1953), том І, стор. 90.

13 С.І.Головащук. **Словник-довідник з правопису.** За редакцією В.Русанівського (Київ: „Наукова думка", 1979), стор. 29.

14 Г.Голоскевич. **Правописний словник,** стор. 32.

15 **Правописний словник української мови.** За редакцією Яр.Рудницького і К.Церкевича (Нью-Йорк: Українська Мазепинсько-Могилянська Академія Наук і Науково-дослідне товариство української термінології, 1979), стор. 46.

16. Богдан Чопик. Його рецензія в часописі **Новий Шлях,** з 13 вересня 1981. Анатоль Вовк, „Найновіший правописний словник" **Свобода** з 27 червня 1981 р. і з 20 жовтня 1981 р.

17 У **Визвольному шляху** часто буває непослідовність, напр., у тому самому числі, 3 (1981), на стор. 309 — Брітанія (оголошення від **Гомону України,** а на стор. 317 — Британія (оголошення від **Шляху перемоги**).

18 М.Возняк, упор. **Український правопис із словником,** стор. 131.

19. І.Бойків, О.Ізюмов, Г.Калишевський, Т.Трохименко. **Словник чужомовних слів** (Нью-Йорк: Видавництво Михайла Борецького, 1955), стор. 222. Це стереотипне перевидання з 1932 р., з незначними змінами.

20 **Правописні правила, прийняті Науковим Товариством імени Шевченка у Львові** (Львів, 1922), стор. 19.

21 **Український правопис.** Упорядкував Іван Зілинський. Третє доповнене видання (Краків-Львів: „Українське Видавництво", 1943), стор. 33.

22 **Український правопис** (Київ: Українське державне видавництво, 1946), стор. 105; **Український правопис** (Київ: АН УРСР, 1960), стор. 225.

23 **Український правопис.** Упорядкував І.Зілинський, стор. 33.

24 **Визвольний шлях,** ч. 7(1981), стор. 402.

25 **Правописний словник української мови.** За ред. Яр. Рудницького і К.Церкевича, стор. 346.

Оком по пресі

(Закінчення зі ст. 3)

— польонізм, Germania — Ґерманізм, аналогічно буде Moskovita — МОСКОВІТИЗМ)
„русифікація" ліпше РОСІЙЩЕННЯ, МОСКОВЩЕННЯ
„рямці" РАМЦІ
„склеп" (місц.) КРАМНИЦЯ 5
„скоро" ШВИДКО: БИСТРО, ПРУДКО, ХУТКО (розм.) (але слова СКОРІШЕ, СКОРІШ, СКОРИЙ є літературні)
„скорше" (місц.) СКОРІШЕ, СКОРІШ
„статтів" (від СТАТТЯ) ліпше СТАТТЕЙ 13
„суботнішний" СУБОТНІЙ
„трактувати" (когось чимсь) (з поль.) ЧАСТУВАТИ, УГОЩАТИ
„футерал" ФУТЛЯР
„футро" ХУТРО
„ціха" (з поль.) ОЗНАКА, ПРИКМЕТА, РИСА, ВЛАСТИВІСТЬ, ОСОБЛИВІСТЬ
„чайка" (для анг. gull) МАРТИН, РИБАЛКА (птах) (але ЧАЙКА = анг. lapwing)
„чейже" (місц.) АДЖЕ
„через чемність" З ЧЕМНОСТИ
ЮВІЛЯТ і (частіше) ЮВІЛЯР.

А. Вовк

ВИПРАВЛЕННЯ ВАЖЛИВИХ ПОМИЛОК У МПМ Ч. 1 (14)

(скорочення: р. -рядок, с. - сторінка, ш. - шпальта, зн. - знизу, гл. - згори)
Правильні написання є такі:

У ВІСІМДЕСЯТИРІЧЧЯ...
ш. 1. р. 1 зг. 7-го лютого
ш. 1, р. 11 зг. Філологічної секції
с. 2, ш. 1, р. 8 зг. Бельського

СТРАШНА ПРАВДА...
р. 8 зг. партійного,
р. 15 зг. нації
р. 45 зг. мають приблизно одну десяту (точніше 11%) книжкових

ОКОМ ПО ПРЕСІ
р. 10 зг. (сіруватий)
р. 28 зг. товстий; товщевий; жирний

ДО РІЧНИЦІ...
ш. 2, р. 10 зг. словом рыбак і
ш. 3, р. 1 зн. цілковито російським (крім 2-3 фільмів за весь час). Висока...
ш. 4, р. 11 зн. висновки робляться

ЯК СКАЗАТИ...
р. 14 зг. зворотах пропущено...

ПРО ІМЕНА
р. 47 зн. рекомендують Марко
р. 49 зг. знаходимо Теóдор
р. 50/5 зг. наголошувати Теодóр
р. 29 зн. нижчеподаному

НАЗВИ МІСЯЦІВ
р. 10 зн. ноАбрь

РОЗМОВИ З ЧИТАЧАМИ

(Закінчення зі стор. 3)

МИМО того — не ЗВАЖАЮЧИ (НЕЗВАЖАЮЧИ) на..., ми пішли за традицією І. Огієнка, який у своєму журналі **Рідна Мова** у словосполученнях НЕ ВВАЖАЮЧИ, НЕ ЗВАЖАЮЧИ **на** пише частку **не** окремо. Коротку довідку про це передруковуємо з **Рідної мови.**

„Не вважаючи на" замість „**мимо**" (Д-р А.Ч.). У літературній великоукраїнській мові „м и м о" вживається тільки як прийменника місця в значенні коло, повз, напр. у Словнику Б.Грінченка II 425: Мимо церкву їдьте, Мимо церкви проїзжали. П. Куліш, „Чорна Рада": Проходив мимо козацької купи 313, Ідучи мимо вікон 248. Проїзджаючи мимо ковалеву хату 203. Лаврентіїв Літопис XIV в.: Идоша угри мимо Києвъ 24. В польській мові mimo дуже часто вживається в значенні нашого „не зважаючи на": Spiesze do ciebie mimo wiatru przecivnego, Linde III 119. Під польським впливом частенько так само вживають „мимо" і в Галичині, напр.: Франко, „З вершин": Хлоп і подумати не смів, щоб м и м о панського бажання робити щось 102, Розкрить їх треба м и м о встиду й болю 62. А. Чайківський, „Малолітній": М и м о тяжкої праці Андрій був веселий 73. Великоукраїнська літературна мова такого „мимо" ніколи не знає, вживає: не зважаючи на, вважаючи на, не дивлячись на, без огляду на і т.п. Напр. Чуб. V 896: Не зважала вона, що темная ніч. Руданський І 28: Вони на сльози не вважали, Франко, „Зах. Беркут": Не вважаючи на глубоку старість, Захар Беркут був іще сильний.

Це правда, що академічний **Словник української мови** (СУМ, К. 1974) подає тільки форму з написанням частки **не** вкупі в цьому словосполученні. Але київський **Орфографічний словник української мови** (ОСУМ 1977) подає дві окремі форми: НЕВВАЖАЮЧИ, НЕЗВАЖАЮЧИ — прийменник і НЕ зважаючи, НЕ ВВАЖАЮЧИ — дієприслівник з часткою **не.** Звичайно, Ви можете писати ці словосполучення вкупі з часткою **не,** бо це простіше що, зрештою, робимо й ми в інших своїх статтях. Від себе хочемо тут додати, що питання правопису деяких прислівників ще остаточно не вирішене, і в цій справі бувають розходження навіть між „нормалізованими" й „уніфікованими" київськими мовознавцями. Наприклад, в академічному словнику прислівник ТИМЧАСОМ написано разом, а в „ОСУМ" окремо: ТИМ ЧАСОМ, а „Словник-довідник з правопису", Київ 1979, дає: ТИМ ЧАСОМ, але ТИМЧАСОМ, ЯК... Ще більше розходжень є між харківським правописом словника Голоскевича та сучасним підсовєтським київським правописом. Наприклад, у Голоскевича частка **не** пишеться окремо в словах НЕ АБИЯК, НЕ АБИЯКИЙ, а в „ОСУМ" вкупі: НЕАБИЯК, НЕАБИЯКИЙ; у Голоскевича слова КУДИНЕБУДЬ, ДЕНЕБУДЬ, написані разом, а в „ОСУМ" з рискою: КУДИ-НЕБУДЬ, ДЕ-НЕБУДЬ, бо так є в російському правописі (куда-нибудь, где-нибудь). У написанні складних слів разом, окремо чи з рискою київські мовознавці мусять іти за російськими зразками, бо вони працюють під примусом наближувати українську мову й правопис до російської мови й правопису.

У своєму листі Ви пишете далі: „Крім того звертаю вашу увагу на таке: В попередньому числі МПМ є вислів „похоронне заведення". Чи це не по-російському? Ніде не знаходжу такого в словниках чи підручниках. Є „похоронне бюро", „похоронний заклад", а навіть часто чую „похоронна каплиця" (що, можливо, найкраще). Словник дає таке пояснення: „Заведення, дія за значенням завести".

У тому ж числі є також таке: „...Рубрику ПОРУЧАЄМО увазі читачів..." Адже поручати це те саме що й доручати („Поручаю, (доручаю) вам свою дитину на виховання").

З подякою приймаємо Ваші зауваження. На них відповідає п. А.Б., автор рубрики „Оком по пресі".

Прошу з нами співпрацювати. Будемо вдячні за окремі статті на мовні теми.

М.О.

Пан **М.Лавренко**, відгукуючись на статтю „Правило дев'ятки" („МПМ" ч. 12), пише, що наприкінці 20-их років група студентів, до якої він належав, знайшла власний спосіб запам'ятовувати літери правила дев'ятки, а саме **д, т, з, с, ж, ч, (дж), ш, ц, р.** Студенти „опоетизували" це правило в формі коротких речень, що творять щось таке як сценічну репліку: „Жінко! Цить! Чуєш? Заспіваймо 'Реве та стогне Дніпр широкий'". У цій „репліці" кожне слово зачинається одною з літер дев'ятки. Дописувач уважає, що досить „записати ці слова й повторити вголос із десятку разів (ліпше — із десяток разів А.В.) і не зіб'єтеся з правила ніколи!".

Спосіб запам'ятовування літер „дев'ятки" (точніше „десятка") приголосних, що його подали ми в статті, а саме три слова ДЖЕЗ - СТАРЕЦЬ - ЧАША має, на нашу думку, дві переваги: поперше він коротший (усього три слова); подруге він містить поряд літери **Д** і **Ж,** які як окремо, так і разом (для звука ДЖ) входять у склад „десятка" (напр. ДИСИДЕНТ, РЕЖИМ, ДЖИН).

Дописувач докоряє редакціям еміграційних часописів за вживання дієслівної форми **є** в реченнях, де вона за літературним мововжитком зайва. Це правда, і на цю тему дамо окрему статтейку. Але знову ж Лавренкова порада, щоб вживати **є** лише замість російського „существует" і „является", вимагає знання російської мови, отже, його порада добра для перекладачів, а не для загалу читачів, для яких ця мова є лише мовою чужинця і загарбника.

Не можемо погодитися з твердженням п. **М.Л.** що слова: **діяспора, хаос, точніше, волокно, обговорення, засада, публікація, публікувати** „забруднюють" нашу мову. За словниками, як давнішими так і сучасними, усі ці слова задовільні, як також і їхні синоніми, якими автор пропонує їх заступати: **розпорошеність, безлад, достоменніше, прядиво, обміркування, основа, оприлюднення, видавати.** Не всі з цих замінників точно віддають значення першого слова, напр. **розпорошеність** має ширше значення, як **діяспора** (ліпше вже — **розсіяння**), **волокно** не те саме, що **прядиво** (волокно, звичайно природне, приготоване до прядіння), **достоменніше** — розмовне слово, **оприлюднення** не мусить бути в друкованій формі, яку маємо на думці, вживаючи слова **публікація.**

Зате ми згідні з п. **Лавренком,** що вислів „признають нагороду" неправильний. Треба ДАЮТЬ НАГОРОДУ, ПРИЗНАЧАЮТЬ НАГОРОДУ, або НАДАЮТЬ НАГОРОДУ. Також ПРИЗНАЧАЮТЬ ДОПОМОГУ або СТИПЕНДІЮ, НАДАЮТЬ НАУКОВИЙ (ВЧЕНИЙ) СТУПІНЬ.

Пан **Д. Грушецький** має застереження щодо вислову „похоронне заведення", вжитого в рубриці „Оком по пресі" (МПМ-13). Він пише: „ Чи це не по-російському? Ніде не знаходжу такого в словниках чи підручниках."

Це не зовсім точно. Правда, слова „заведення", в ужитому значенні, немає в **Словнику української мови** („СУМ"), але, напр., **Українсько-німецький словник** З. Кузелі і Я.Рудницького перекладає його німецьким die Anstalt, а **Українсько-англійський словник** К. Андрусишина і І.Крета дає, як англійські відповідники слова institution, establishment. Показово, що автори не вважають цього перекладу „західним" мововжитком, бо не дають звичайної в таких випадках позначки W.U. Все таки, це значення слова прийнялося головно в Галичині. Західні українці, щоб відштовхнутися від польської мови, пол. zaklad pogrzebowy перекладали як **похоронне заведення,** вживаючи слова **заведення** в російському його значенні замість слова **заклад,** яке видавалося їм польонізмом.

Таку тенденцію відштовхування від польської мови бачимо в ряді інших „галицьких (невмисних) росіянізмів". Напр., інтеліґенти в Галичині говорили **білля, напиток і ростина** (як у російській мові), тоді коли в мові наддніпрянців було **білизна, напій і рослина** (як у польській мові). Треба сказати, що з часом у нашій літературній мові „перемогли" східньоукраїнські слова, тому й слову ЗАКЛАД у цьому перекладі треба дати перевагу над калькою з російської мови — **заведення.** Цю поправку вносимо, отже, до 3-го списка „Оком по пресі".

До речі буде, однак, зробити одне загальне зауваження. Те, що даного слова немає в „СУМ" чи інших підсовєтських словниках, не є достатньою причиною, щоб даного слова чи значення в мові не вживати. У „СУМ", напр., нема таких добрих наших слів як БАЗЬКА, ВИСЛІД, ДОВКІЛЛЯ, ЗАЗНАЧКА, ЗНАК М'ЯКШЕННЯ, НОТАТНИК, РОСІЙЩИНА, РОСІЙЩЕННЯ, а деякі слова літературні, але різні від російських, як ось ДЕВ'ЯТДЕСЯТ чи ТУЗІНЬ — визначені в ньому як „діялектичні". Далі в підсовєтських словниках нема сотень науково-технічних термінів 1920-1930-их років, які заступлено словами російськими, українськими поросійщеними або кальками російських слів.

Погоджуюсь також з п. Д.Г., що слово **поручати** в значенні **рекомендувати** це нелітературне (західньоукраїнське) слово. На жаль, для запозиченого слова РЕКОМЕНДУВАТИ в нас точного „народного" відповідника немає.

А.В.

Видає *ШКІЛЬНА РАДА* при *УККА*
Редагує Колегія в складі:
Марія Овчаренко, відповідальний редактор,
Євген Федоренко та Анатоль Вовк.

АКТ ОБ'ЄДНАННЯ ДВОХ ЦЕРКОВНИХ ЮРИСДИКЦІЙ

УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ (СОБОРНОПРАВНОЇ)

З Божого Благословення відбулася Церковна нарада двох Ієрархів:

Високопреосвященного Владики ГРИГОРІЯ, митрополита Української Автокефальної Православної Церкви (Соборноправної) на чужині і Високопреосвященного Владики ПЕТРА, Архиєпископа Січеславського, Української Автокефальної Православної Церкви (Соборноправної) в Америці й Европі.

Ця нарада відбулася у катедрі Святої Покрови, в Чикаґо, Іллиной, ЗСА, у день Вознесіння Господнього, 16-го червня 1983 року Божого.

Молячись і діючи на славу Бога і на посилення святої соборної православної віри українського народу по всьому світі, щоб прискорити визволення Християнської України з-під сучасного ворожого безбожницького трагічного поневолення, ми, смиренні Ієрархи, двох вищезгаданих Українських Православних Церковних Юрисдикцій, бажаємо **об'єднати** наші церковні юрисдикції **на рівних правах в одну Українську Автокефальну Православну Церкву (Соборноправну) в Америці й Европі.**

Як і раніше, нашими ведучими основами святої УАПЦ(С) є догмати і канони Вселенських Соборів Православної Церкви і суверенні ухвали на Першому СоборіУкраїнської Автокефальної Православної Церкви Всенародної Соборноправности, у Києві, у катедрі Святої Софії, 1921-го Християнського року, під первоієрархічним проводом, православного просвітителя митрополита Києва і всієї України Архиєпископа Василя Липківського, який зі всіма праведниками православної віри відродив і розбудував нашу Святу УАПЦ (С) не тільки у Митрополії України, але по всьому світі, де й ми нині благовістимо УАПЦ (С) у вільних країнах світу.

Це було Господнє чудо для українського народу, що відроджувачі і будівничі святої УАПЦ (С), як угодники Божі, у надзвичайних трагічних тиранських умовах **протягом 6 років висвятили понад три тисячі душпастирів різного сану,** серед яких було 35 вищого духівництва (єпископів і архиєпископів) для понад три тисячі парафій.

І ми, як вірні і послідовні будівничі УАПЦ (С), поширюємо її по світі, щоб прискорити визволення християнської України у волелюбності і Благодаті Святого Духа.

Цей наш благословенний акт церковного об'єднання ми передаємо на розгляд нашому духівництву і віруючим для обговорення і практичного здійснення через наші певні об'єднані комісії та собори. А опісля має бути покликаний спільний Надзвичайний Собор УАПЦ(С) для вибору єдиного проводу на підставі церковних правил УАПЦ(С) для об'єднаної **Української Автокефальної Православної Церкви (Соборноправної) в Америці й Европі.**

Ми віримо, що Благодать Господа нашого Ісуса Христа, і любов Бога й Отця, і Причастя Святого Духа відкриє світлу дорогу всій волелюбній українській християнській нації для **об'єднання** всіх Українців-Християн у Святій Соборній Суверенній **ВІРІ УАПЦ(С)** по всьому світі, бо **„У єдності сила народу, Боже, нам єдність подай!"**, як ми щиро просимо Бога. І всі наші щиросердечні молитви і діяння унаправлені, щоб прискорити визволення православної України. І щоб 1000-ліття охрищення Русі-України, яке з Божої Волі довершив Святий Рівноапостольний Князь Володимир Великий на українському Йордані-Дніпрі-Славуті 988-го року Божого, ми урочисто святкували у своїй вільній Українській Християнській Суверенній Соборній Державі.

Єднаймо і підготовляймо увесь побожний український нарід у святій соборній вірі Української Автокефальної Православної Церкви Всенародної Соборноправности, і Господь довершить наші прагнення перемогою, щоб Український Нарід був рівноправний зі всіма народами світу, і жив у любові і Благодаті Отця, і Сина, і Святого Духа, нині і повсякчас, і на віки вічні. Амінь.

**Акт Об'єднання
Двох Церковних Юрисдикцій
Української Автокефальної Православної Церкви
(Соборноправної)**

Підписали:

Смиренний Григорій, Митрополит Української Автокефальної Православної Церкви (Соборноправної) на чужині.

† Митрополит ГРИГОРІЙ

Смиренний Петро, Архиєпископ Січеславський Української Автокефальної Православної Церкви (Соборноправної) в Америці й Европі.

† Архиєпископ ПЕТРО СІЧЕСЛАВСЬКИЙ

В ПАМ'ЯТЬ ДОРОГОГО ШВАҐРА

Д-р вет. ВОЛОДИМИРА ЮЗЬВЯКА
В ДЕНЬ ЙОГО ІМ'ЯНИН

складаємо $50.00 на Фонд Катедри Українознавства при Гарвардському Університеті

МАРКІЯН І ІВАНКА ЛЕПКІ

Молодь у таборах

(Продовження зі стор. 2)

заприязнюватись: є щораз частіші приклади, що табори молоді стали тереном, якому молоді українські люди двох статей завдячують своє подружжя і родинне щастя.

Згадано вище про статистику, чи пак її відсутність. Припускають, що пластунів і сумівців разом є коло 15,000. На превеликий жаль, існує загальний погляд, що всі три названі вище наші організації молоді охоплюють тільки 10-15 відсотків усього українського потенціялу молодих людей у діяспорі. Це сумне і пригнітливе явище, яке важким гріхом обтяжує батьків. Проблема стає особливо актуальною вліті, коли саме діють літні табори молоді. Верхівки організацій заздалегідь виготовляють програму таборування.

На пластовій оселі „Вовча Тропа" цьогорічне звичайне таборування триває від 2-го до 23-го липня. Після того відбувається ще вишкільний і спортовий табори. В останніх роках прийнялася вже традиція кількаденних прогулянок пластунів і пластунок у „терен" — пізнавати невідомі більшості учасників нові околиці на велетенському просторі Америки. Учасниками таких прогулянок стають здебільша вищі ступенями пластуни і пластунки: „розвідувачі" і „скоби" чи — дівоча назва — „вірлиці".

Автор цих рядків був свідком приїзду в половині липня ц. р. двох груп пластунів і пластунок до Гантеру в Кетскильських горах, який славиться своєю чудовою церквою у гуцульському стилі та центром образотворчого мистецтва. Ініціятором цієї прогулянки, в якій взяло участь коло 200 наших молодих українських пластунів і пластунок, був Андрій Ластовецький. Провідницею пластунок була Софійка Геврик, їздила з пластунками комендантка табору юначок Наталка Соневицька. Була між ними й комендантка табору новачок Мотря Бойко. Провідником хлопців був Юрко Подоляк, надзвичайно тактовний зверхній нагляд мав Роман Воронка, голова таборової комісії, а духовним опікуном був капелян пластунів католицького віровизнання о. крилошанин Богдан Смик, який організував, так би мовити, культурну частину, промовляв до них, возив їх, пояснював. Подивляли церкву, де о. д-р М. Ваврик благословив пластунів.

Члени цієї прогулянки, що відбулася двома групами 12-го і 14-го липня, кожна з цих груп кругло по 50 хлопців і стільки ж дівчат, були мило заскочені гостинністю гантерської громади. І так, наприклад, Христя Певна, яка в цьому як і в минулому році веде у „Ґражді" крамницю з усяким мистецьким крамом, що його „вакаціонери" купують головно на дарунки, — вгощала таку масу молодечих гостей „піццою", — власниця мотелю „Ксеня" чи пак „Кобзярівка" Оля Кобзяр приготовила закуски, — у мотелі „Ксеня" прогулянківці мали нагоду подивляти виставку Едварда Козака і його синів Юрія і Яреми, — відтіль вони помаршували поглянути на виставку Ярослава Вижницького, де господар вгощав їх морозивом і солодощами. У мотелі „Ксеня" промовляли до них Е. Козак, Оля Кобзяр і Ікер-Керницький. Автор цих рядків з'ясовував відвідувачам характеристичні риси і різниці мистецьких виставок Козаків.

Отець крилошанин Б. Смик звертався до прогулянківців титулом „діти" — але це вже не були діти, а молоді люди, які насправді могли імпонувати своєю здисциплінованою поставою, своїм зверхнім виглядом, своєю живучістю, з якої промінював ідеалізм. Вечірня ватра, переривана співами і жартами, закінчувала ці прогулянки у Гантері. Їхні молоді учасники напевне збережуть спомин тієї прогулянки на все своє життя. Гарне, добре, похвали гідне діло роблять опікуни цього квіту української молоді.

Виступ співачки Ганни Колесник у Лос Анджелесі

У неділю, 26-го червня ц.р., українська громада великого Лос Анджелесу й околиць привітала нашу відому співачку, під час її другого гостинного мистецького виступу в цьому місті.

Концерт відбувся у просторій залі Дому Українського Культурного Осередку. Колишня примадонна Київського оперного театру Ганна Колесник завітала до Лос Анджелесу, повернувшись з тури по Европі, де виступала в наших громадах, завершивши свою подорож концертом в Південній Каліфорнії. Репертуар її, як завжди, складався з народних пісень і творів українських композиторів, які вона виконала по-мистецьки.

Ганна Колесник — це висококваліфікована мисткиня, яка уміє досконало поєднати техніку сольоспіву з, так би мовити, душевною ніжністю та чутливістю, питомою українцям. І тому не дивно, що під час концерту слухачі нагороджували її бурхливими оплесками та вставанням з місць. Співачка здобула в цей вечір серця присутніх. Здобула признання і подяку і наша невтомна і віддана професор Леся Куриленко-Вахнянин, яка професійно акомпаньювала Г. Колесник.

Перед концертом привітав нашу гостю від громади теплим і щирим словом голова УКО Богдан Стус. На закінчення вдячна громада вручила їй барвисті китиці квітів як символ нашої вдячности. Належиться признання також і конферансьє цього концерту, заслуженій на громадській і культурній ниві, завжди погідній і привітній Олі Муць, яка уміло і свобідно керувала програмою концерту.

Д-р Святополк Шумський

500 ПЛАСТУНОК

У статті Ф. Любинецької п. з. „Учітеся, брати мої" („Свобода", ч. 128 з 9-го липня 1983 року) треба читати: „А не так то й давно, бо в минулому році, ми також бачили в Іст Четгемі, в часі Ювілейної Пластової Зустрічі, мабуть, не менше 500 пластунок у хороводі Купайла". — Ред.

Вступайте в члени УНСоюзу!

Українці перевели...

(Продовження зі стор. 1)

ня совєтським спортом, совєтськими спортсменами, студентами-спортсменами, і у міру наших спроможностей, ми завжди готові задовольнити природну цікавість представників преси. Але нам не зрозумілі спроби деяких панів і організацій, які через службу преси, через пресслужбу Універсіяди хочуть повчати совєтську делегацію про те, як організувати їй змагання в Совєтському Союзі і якими командами совєтські спортсмени повинні брати участь в змаганнях. Це нам не зрозуміло. Ми уважаємо, що такі поучення не повинні скеровуватися ані на нашу адресу, ані розповсюджуватися почерез пресслужбу Універсіяди. Зокрема я хотів би покликатися на один приклад, на пресовий комунікат пресцентру, який був випущений від імени організації Смо... Смол...(Він витягає пресове повідомлення „Смолоскипу", підносить догори, а тоді ніби пробує і не може прочитати по-англійськи і передає його перекладачеві).

Перекладач: Інформаційна Служба „Смолоскип".

Н. Ряшанцев: Да. Ці панове, ця організація хоче вас вчити, яку команду ми маємо висилати на Олімпійські Ігри... (сильно поденервовано)... на Універсіяди. Ці панове використовують засоби масової інформації Універсіяди. Вони розповсюдили в усіх пресцентрах цей свій пресовий комунікат. Цей Смо... Смол (знову передає перекладачеві)...

Перекладач: Інформаційна Служба „Смолоскип".

Н. Ряшанцев: Да. Вони хочуть нас вчити, щоб ми створили українську команду, зложену лише з українців. Лише з українців. А на Україні живуть не лише українці. Там живуть також росіяни, євреї й інші національності... Справа України є внутрішньою справою СССР. Нашою внутрішньою справою; і ми не допустимо, щоб якісь панове з якихось Смо... Смол... (знову, втретє, передає пресове повідомлення перекладачеві).

Перекладач: Інформаційна Служба „Смолоскип" (на залі шум і сміх).

Н. Ряшанцев: Да. Україна теж має свої міжнародні спортивні зв'язки...Але ми не допустимо, щоб якісь панове нас повчали, як нам вести наші спортивні справи. Ми не можемо допустити, щоб ось такі „пресреліси" були розповсюджувані в пресцентрах Універсіяди, щоби ці панове для якихось нам неясних цілей використовували засоби масової інформації... Ми готові відповісти на ваші питання.

Перший до слова голоситься О. Зінкевич, представник „Смолоскипу". Е. Міллер дає йому слово.

О. Зінкевич: Я маю два дуже основні питання у справі права на участь в Універсіядах. Я маю одне питання до голови совєтської делегації, а друге до пана Драчевського, віцепрезидента ФІСУ: — Як ви поясните, що Пуерто Ріко, територія З'єднаних Стейтів Америки, бере участь тут своєю окремою національною командою, а дві країни, самостійні згідно з їхніми конституціями, члени Об'єднаних Націй, ЮНЕСКО і багатьох міжнародних організацій — Україна і Білорусія, не беруть участи у цій Універсіяді. Естонія, яка брала участь у перших міжнародних університетських іграх ще в 1924 році, тут теж не є заступлена. Я знаю, про що ви тут говорите, — про спортсменів, які є включені ні в совєтську команду. Я не ставлю такого питання. Моє питання: чому Україна і Білорусія не беруть участи у цих іграх? Моє друге питання до пана віцепрезидента таке: чи згідно зі статутом ФІСУ Україна і Білорусія, члени Об'єднаних Націй, мають право брати участь в Універсіяді, чи такого права не мають?

Н. Ряшанцев: Я не знаю, але може не цілком чітко був зроблений переклад моєї заяви, або може пан не дочув відповіді на те питання, яке він мені задає. Я ще раз говорю про справу права... кожна країна, кожна держава визначає свою участь в Олімпійських Іграх. У нас, у Совєтському Союзі, є Національний Олімпійський Комітет СССР. Він формує команду з усіх совєтських спортсменів, включаючи не лише Естонію, Білорусію і Украєну, але й Узбекістан, і Грузію, і Вірменію, і Латвію, і Молдавію і т.д., і т. п. Нас мало цікавить у даному випадку справа Пуерто Ріко і З'єднаних Стейтів Америки і як їм виступати. Може бути таке, що ЗСА завтра виставлять 49 команд. Це не має жодного відношення до структури Об'єднаних Націй, якщо у них є Олімпійські комітети... у тих штатах. Оскільки мені відомо, їх немає. У нас Олімпійських комітетів в Кіргізії і в Естонії також немає. У нас є один Олімпійський комітет СССР, він формує збірну команду Совєтського Союзу. Спортсмен кожної республіки уважає для себе великою честю бути включеним у ту команду і під прапором Совєтського Союзу виступати на Олімпійських Іграх. Це наше право. Ми уважаємо, що так потрібно, і ми так будемо робити.

(Після спотвореного перекладу на англійську мову Н. Ряшанцев продовжував):

Я хочу до цього додати. Коли пан згадав тут Естонію, цебто Естонську Совєтську Соціялістичну Республіку, то я хочу сказати, що саме ця республіка має досить великі міжнародні зв'язки, зокрема з сусідньою Фінляндією. Якщо тут є панове, які представляють фінські засоби інформації, то вони добре знають і я це добре знаю, бо я займався цими питаннями, що кожного року спортивні організації Естонії і Фінляндії укладають двосторонній договір у справі обміну спортивними делегаціями і це успішно роблять.

Л. Драчевський: Мені приємно, що протягом цих кількох днів я перебуваю на становищі віцепрезидента ФІСУ, і що моя перша заява для преси починається від вияснення правил ФІСУ. Ризикую (відповідаючи), але я попробую це вияснити. ФІСУ об'єднує національні студентські організації, і кожна студентська спортивна організація висилає своє делеґації на Універсіяди. У нас в Совєтському Союзі є одна спортивна організація „Буревісник", якої я є віцепрезидентом. Національна організація ЗСА висилає сюди свою команду і т.д., і т.п. І я думаю, що питання не має підстави, якщо є така домовленість. Ну, а якщо в Пуерто Ріко є своя самостійна національна студентська організація, — то це їхня справа. Ми у нас так рішили і в такий спосіб рішили поступати. Не бачу, в чому полягає питання. Не влучили, куди слід... О-Кей?

О. Зінкевич: Ні, не ОК! Це не було моє питання. Скажіть мені: так чи ні? Чи Україна має право брати участь в Універсіядах? (совєтські делегати і журналісти починають шуміти і кричати, на залі посилюється гамір). Скажіть, так чи ні?

Л. Драчевський (на залі гамірно): Це справа національного Олімпійського комітету, національної спортивної організації...

Е. Міллер (керівник пресконференції з рамени ФІСУ, перериває Л. Драчевського і звертається до О. Зінкевича): Вибачте мені, я думаю, що через обмеження часу, якщо ви бажаєте ставити їм питання прямо і вести боротьбу з ними, то зробіть це згодом (совєтська делеґація аплодує). Чи є ще якісь питання до шефа місії (СССР)?

Після цього на пресконференції виступили російський гімнаст Ю. Корольов і український олімпійський чемпіон у плаванні С. Фесенко, яким, на прохання керівника пресконференції Е. Міллера, журналісти ставили питання суто спортового характеру.

ГАЗЕТИ ІНДОНЕЗІЙСЬКОЇ столиці Джакарти повідомили у вівторок, 19-го липня, що вулькан Уна-Уна на горі Кальо, 1,625 миль на північний схід від Джакарти вибухнув вже третій раз за три дні підряд. Покищо немає жертв у людях, 1,600 осіб чекає на березі моря на пароплави, щоб від'їхати на Центальний Целебес, один із великих островів Індонезії.

Жіноча акція у справі Великого голоду

Щоб вшанувати мільйони жертв Великого голоду в Україні, а також заманіфестувати нашу рішучість виявити світові цей злочин Москви, жінки, зорганізовані г. громадських та церковних організаціях Клівленду, накреслили ряд акцій.

У тижні від 7-го до 14го серпня буде проведена загальна збірка сухих харчів та консерв серед української громади. Зібрані харчі будуть передані найбільш потребуючим особам Клівленду.

Проситься нашу громаду в Клівленді складати харчі в таких місцях: неділя, 7-го, і неділя, 14-го серпня: катедра св. Володимира в Пармі 9 - 1 год.; церква св. Йосафата в Пармі 9 - 1 год.; церква св. Андрея в Пармі 9 – 1 год.; церква свв. Петра і Павла, Клівленд, 9 - 1 год.; церква св. Покрови в Пармі 9 - 11 год.; кредитівка „Самопоміч" в Пармі протягом тижня між 7 і 14 серпня в урядових годинах кредитівки. Додаткові збірні пункти і списки організацій, що спонзорують цей почин, будуть подані у летючках.

Цей жест скромної пожертви від кожного з нас пригадає нам про заморених наших земляків і подасть поміч нещасним в нашому оточенні. Як знаємо, допомога жертвам Великого голоду в Україні не була дозволена, бож і сам факт голодового геноциду був засекречений.

Ця дія дасть нагоду ще раз зробити розголос у пресі і розкрити правду про забріханість і політичну неморальність Москви. Рівночасно, відділи Союзу Українок Америки в Клівленді видали і розповсюджують наліпки на авта з відповідним текстом, що інформує про 7 мільйонів вбитих штучним голодом українців з наказу Кремля. Якщо інші організації чи особи зацікавлені придбати ці наліпки, просимо писати до секретарки Союзу Українок Америки в Огайо: Mrs. Daria Horodysky, 2678 Southern Rd., Richfield, Ohio 44286; Тел.:(216)659-9589.

Ініціятива для цих акцій повстала на засіданні Комісії звукозаписів свідчень про Великий голод при Окружній Управі Союзу Українок в Огайо. Цю комісію очолює культурно-освітня референтка Округи Огайо, Олена Мартинюк. До комісії було запрошене і долучилося Православне Сестрицтво св. Анни при катедрі св. Володимира в Пармі.

Надія Дейчаківська

Бібліотека ім. Симона Петлюри в Парижі

Чергові Загальні збори Української Бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі відбулися тут 28-го травня ц.р., в приміщенні Бібліотеки.

Збори відкрив директор Бібліотеки сотник Петро Йосипишин. У першій святковій частині, присвяченій пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри, проф. д-р Василь Маркусь прочитав доповідь на тему „Огляд досліджень Симона Петлюри й найближчі завдання".

Діловою частиною проводив інж. Микола Маслов, а секретарював д-р Назар Ясинчук. Після вшанування присутніми пам'яті померлих членів голова зборів прочитав привіт Президента Української Народної Республіки, почесного голови Бібліотеки Миколи Лівицького та подав імена осіб і установ, які прислали привіти зборам. Прочитано й затверджено протокол останніх Загальних зборів 29-го травня 1981 року.

Детальний звіт про діяльність Бібліотеки за минулу каденцію склав директор Бібліотеки сот. П. Йосипишин. Голова Контольної комісії інж. Микола Маслов звітував про контролю книговодства й загальний фінансовий стан і запропонував уділити абсолюторію уступаючій Раді, що було одноголосно принято Зборами.

На наступну каденцію Збори вибрали Раду Бібліотеки в складі: д-р Аркадій Жуковський - голова; д-р Ярослава Йосипишин - перший заступник голови; проф д-р Володимир Янів - другий заступник голови; д-р Назар Ясинчук - секретар; проф. д-р Кирило Митрович - скарбник; сот. Петро Йосипишин - бібліотекар-директор; проф. д-р Аристид Вирста і д-р Калина Угрин - запасові члени; Контрольна комісія: інж. Микола Маслов - голова, сот. Афанасій Половик і сот. Вячеслав Лазаркевич - члени.

Адреса Бібліотеки: Bibliotethèque Ukrainienne Symon Petlura 6, rue de Palestine, 75019 Paris, France.

Телевізійна програма про українців у Лос Анджелесі

Завдяки ініціятиві та наполегливим старанням відомого діяча в нашій громаді, енергійного та відданого українській справі Богдана Маланяка, перший раз в історії цієї західньої метрополії на срібнім екрані телебачення, канал 11 (KTTV) у суботу, 2-го липня ц.р., була передана півгодинна програма, що віддзеркалила українське зорганізоване життя нашої громади у всіх його секторах. Всупереч обмеженого часу, в програму цю, крім виступів наших мистецьких одиниць — хору „Кобзар" та танцювального ансамблю „Явір", — увійшли також і інтерв'ю з „батьком" нашої громади Миколою Новаком, отцями наших церков, парохами українських православних храмів — св. Андрія Митрополитом Степаном Галик-Голутяком і св. Володимира Григорієм Подгурцем, також, а також парохом української католицької церкви Різдва Пресвятої Богородиці, отцем прелатом Петром Леськовим. Темою була підготовка до соборного відзначення тисячоліття християнства в Україні.

Голова комітету Микола Медвідь по вшануванні пам'яті жертв голоду з нагоди 50-ліття штучного голоду в Україні, коли згинуло понад сім мільйонів людей, в окремому інтерв'ю прецизійно і грунтовно з'ясував цю трагічну подію — приховуваний голокост України. Інтерв'ю переводив телевізійний коментатор і господар Маріо Мачадо, а від української громади координувала та допомагала д-р Лідія Василин.

Віддзеркалено навчання в українській рідній школі, українську мистецьку галерію Дарії Чайковської, у якій відбуто коротке інтерв'ю з нею та з мисткинею Надією Сомко та огляне - но її численні праці. Відбуто коротке інтерв'ю із молоддю СУМА і Пласту, а також передано „хвилини в радіостанції" керівників української радіопрограми „Пісня України", автора цих рядків і його дружини Марійки Шумської.

Ця перша телевізійна радіопрограма була в загальному старанно опрацьована та передана незалежно від того, що її запис на відеотейпі, який відбувся у приміщенні дому УКО кілька тижнів раніше, був зроблений майже без попередніх проб, а крім того, про питання під час інтерв'ю не повідомлялося. Можливо, що ця метода під час таких програм є кращою, тому що питання і відповіді є природними і не драматизованими. Питання під час інтерв'ю на цій програмі були актуальними та важливими для нашої справи, наші відповіді на них були чіткими і зрозумілими. Програма ця була успішною.

Було б побажаним щоб по всіх наших скупченнях відбулися подібні телевізійні програми, а особливо тепер, коли прогриміло лунко слово правди про приховуваний голокост України 1932-1933 років.

Д-р Святополк Шумський

Американський журнал...

(Закінчення зі ст. 1)

зрозуміння шикорих кіл громадськости. Науковці, які повинні знати краще про це, також назагал не знають і досі інтерпретують голод як нещасливу але невідкличну частину переведення совєтським режимом колективізації. Сталін, вияснюють, не мав наміру заморити голодом шість мільйонів українців, це тільки так сталося. Як „сталося", що могло померти шість мільйонів людей не є нікому ясне".

„На щастя — закінчує статтю О. Мотиль — це вияснення є чисто академічним. Жиди найкраще знають, що такі академічні пояснення не витримують критики. Вони надто часто чули таке саме вияснення у відношенні до кімнатного маляра з Бравнав".

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ повідомив у вівторок, 19-го липня, що президент Роналд Реген вирішив використати свою виконавчу владу і дав урядові Чаду військову допомогу в сумі 10 мільйонів долярів для боротьби проти підтримуваних Лівією заколотників. З'єднані Стейти Америки допомогли вже раніше Чадові в 1981 році в подібній ситуації, коли вибухли бої між законним урядом і заколотниками.

СТАТУЯ СВОБОДИ, що вітає від 97 років усіх приїжджаючих до Ню Йорку, буде переходити тепер через три роки цілковиту віднову. Показується, що вона вже сильно пошкоджена, як ствердили французькі та американські архітекти, і вимагає великої праці та коштів, щоб привести її до порядку. Архітекти оцінили кошти тих направ від 20 до 30 мільйонів долярів, які покриє французько-американська комісія, група приватних американських громадян і комісія святкування 100-річчя Статуї Свободи та Еллис Айленду. Усі направи мають бути закінчені до 4-го липня 1986 року, коли припадає ювілей.

Григорій Цюрпіта — новий український інженер

Інж. Григорій Цюрпіта, мол.

26-го травня родина Григорія і Анастазії Цюрпітів мала щасливий день: їх син Григорій, молодший, отримав ступінь бакалавра з фаху інженера-електроніка в нюджерзькому Технічному інституті; диплом йому вручили в Арт Центрі. Вітав Григорія і його молодший брат Іван, що студіює теологію у семінарії св. Василія, в Стемфорді, Конн., і хоче присвятити себе служінню Богові і українській громаді.

З малих років Григорій молодший виявляв потяг до математики і брав участь у різних математичних конкурсах, виграючи перші місця і нагороди як, наприклад, компютер.

Він закінчив в 1977 році середню школу в Парсипані і почав вчитися в Технологічному інституті в стейті Ню Джерзі.

Ніщо не могло затьмарити успішного навчання і цікавого життя Григорія, але... сталося так, що в 1979 році він потрапив в автомобільну катастрофу і здавалося, що всім надіям батька і матері та самого Григорія прийшов кінець.

Він був прикутий до ліжка тяжкою недугою на два довгі роки. Боровся юнак спочатку зі смертю, що не раз зазирала йому в очі, а потім з нерухомістю, а ще пізніше з каліцтвом.

Все поборов впертий і наполегливий хлопець і вийшов справді переможцем в нерівнім бою. Тільки двох років не можна було повернути, тому і закінчив Технологічний інститут з відзначенням у 1983 році, діставши стипендію 5,250 дол. для магістерки в цьому ж інституті в ділянці електроніки.

Григорій молодший, крім того, опанував гітару, зібрав собі вдома цілу радіостанцію, яка по хаті розносить українську музику.

Численні гості дому Цюрпітів говорять: „У вас вдома справжня Україна, ми з радістю приїжджаємо сюди", чим викликають не абияку гордість батьків, бо як каже батько Григорій старший, який 24 роки працює на одному місці машиністом (ріже залізо), а сам походить зі славної Підгаєччини, серця національного відродження Галичини. „Не легка то річ, виховати тут, на чужій землі, дитину, що бодай знає, якого він роду. Але мені цього мало. Я прагнув і я цього спромігся — зробив з моїх синів Івана і Григорія українських патріотів і хороших людей. Мені самому, — продовжує батько, не пощастило досягнути таких великих студій через лихоліття війни і еміграції, і тому я і мати всіх зусиль доклали, щоб наші діти мали кращу долю, ніж ми, щоб здійснилися наші плекані надії."

Григорій мол. від семи років був вівтарним хлопцем при церкві св. Івана Хрестителя у Виппані, і тепер є членом цієї парафії. Обидва сини Цюрпіти закінчили школу українознавства і, як їхні батьки, є членами 172-го Відділу УНСоюзу.

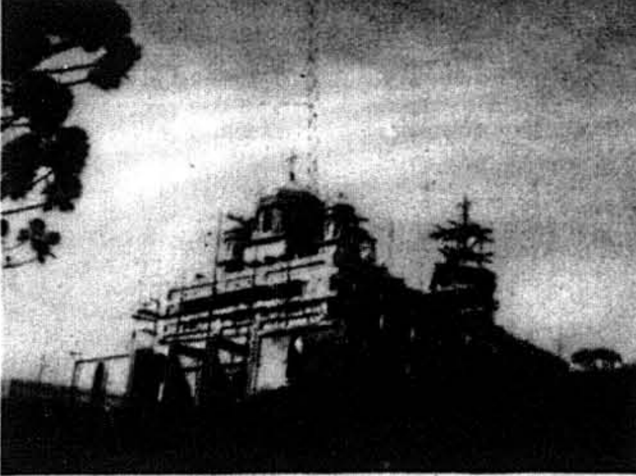
За чотири роки навчання у Технічному інституті Григорій Цюрпіта отримав чотири нагороди за блискуче закінчення кожного року.

Він належить до Товариства Ета Каппа Ню.

Вітаємо Григорія Цюрпіту — нового українського інженера-електрика.

Л.Б.

Овочі пожертв на будову церкви на Ітапарі

Церква на Ітапарі, Парана, Бразилія.

Цими днями будівничі приготовляють бані в церкві на Ітапарі, Парана, Бразилія, щоб до двох тижнів можна було їх покривати бляхою. Один хрест на передній бані вже заложений, а другий будемо закладати надніях. Відтак прийде покриття бляхою. Головного даху над цілою церквою ще не розпочато. Ще треба заплатити за матеріял для нього і привезти його на місце.

Ціла робота при будові була перервана частими дощами, які навіть пошкодили церковне подвір'я. Звідси видатки значно зросли, бо треба засипати велику прірву, зробити каналізацію для води, що спливає з недалекого джерела, а при самій церкві ще будуть кошти даху, вікон, дверей, підполи й остаточного викінчення. Крім цього, запляновано, щоб перед церквою збудувати люрдську печеру (Ґроту), щоб ще більше підтримати набожність до Непорочної Матері, а також, виконати відповідний вхід до церкви та розширити спереду церковне подвір'я. Крім того, аж проситься, щоб побудувати дзвіницю, користуючись з роботи того самого майстра, що має на місці потрібні машини (машину до вмішування матеріялу на бетон, циркулярку й т.п.). Не говорю вже за будову народного дому близько церкви, де могли б сходитися люди на різні сходини, виступи, забави, курси тощо.

Це все, однак, буде залежати від дальшої жертвенности наших братів у ЗСА й Канаді.

Скаже, може, хтось — а чому не має залежати від жертвенности місцевих людей? Відповідь коротка — бо вони не всилі. Ось деякі приклади: у травні відправлялася „маївка" у тимчасовій церкві, але люди, що належать до церкви та живуть у віддалі 5-8 км. від неї, відправляли „маївку" по хатах. І так на такій одній лінії за цілий місяць зібрали 1,765.00 крузейрів. Це трошки більше ніж два доляри. Запитався я того чоловіка, що приніс той „скарб", що має іти на будову церкви, чи він уже чимось допоміг у будові церкви? Одержав відповідь: „Маю мішок рижу, що дам на церкву, а попередньо хотів дати фасолю, але її багато згнило із-за дощів, тому досі (вже півтора рока як почалася будова) я ще нічим не міг допомогти". Є місяці, що ніхто не принесе ні одного крузейра на будову церкви, бо не має. Щобільше, на 200 місцевих родин, що належать до церковної тутешньої громади, для 85 родин треба було дати поміч одягом, чи дещо грішми, бо не мали в що одягнутися, щоб піти до церкви, виїхати до міста чи вбрати дітей. Головна причина цього — це виснажена гориста земля, цьогорічні дощі, а то й злива, яка позмулювала багатьом засаджену, чи засіяну землю, а з того і втрата продуктів на полі, а крім того, позривані мости, попсуті дороги, низька ціна рільничих продуктів, велика дорожнеча всього, що треба купити. Є випадки, що господар продає дуже потрібного коня, сухий готовий матеріял (дерево) на хату чи й землю, щоб заплатити позичку в банку, лікування слабого члена родини, чи завести його до шпиталю у віддалі 50-65 км.

Ще й тому велика подяка належиться тим милосердним людям зі ЗСА й Канади, що з довір'ям присилають на мої руки поміч для бідних, щоб купити конечні речі на свята, зодягнути їх у відповідний одяг, а вкінці за суму близько 3,000 долярів купити 9 алкейрів (коло 24 гектарів) землі, щоб безземельні численні родини могли без труднощів собі щось посіяти чи посадити. Так затримується людей на місці, підноситься рівень їхнього життя і уможливлюється зберегти у них віру, свій обряд і своє українське серце.

Тут мушу подати до відома українській спільноті, що зустрічаю хибно думаючих людей, мовляв, нам не так треба церков, як шкіл народних домів і т.п. Таким людям мушу дати відповідь, що вони забувають, що першою ціллю людини є пізнати Бога, його любити й йому служити, а так дістатися до щасливої вічности, а цього, в першій мірі, вчимося у церкві. Крім цього, наша українська Церква все вчила любити свій український народ, його мову та звичаї, належно виконувати свої станові та суспільні обов'язки, вміти жити не лише для себе, але й для ближніх. Тому ніколи не бракувало людей, що для Церкви жертвували. Значення Церкви добре розуміють і її вороги, які як на рідних землях, так і поза ними, Церкви руйнують, оправдуючись різними „мудрими раціями". Вкінці, ми всі свідомі цього, що наша українська Церква не лише була силою і основою свого народу, але й захороною перед винародовленням, матеріялізацією і т.п.

Тому в моїй окрузі будую не одну, а три церкви. Перша на Ітапарі, про яку описано вище, друга на Агва Мінерал, що вже є накрита, але бракує вікон, дверей, стелі, підлоги й кінцевого викінчення, а третя на Інасіо Мартінс, де вже є терен і маленькі забудування на ньому, але ще бракує 150 долярів, щоб виплатити терен, щоб могти взятися до будови невеликої церкви під патронатом св. Ап. Петра.

Ці рядки подаю до всіх українських часописів у ЗСА і Канаді й дуже прошу про дальшу співпрацю в цих будовах, щоб так зберігти глибоко релігійний характер нашого народу та забезпечити його правдиво українським і для майбутніх поколінь. При цій нагоді заявляю, що не змарную ні одного цента з ваших пожертв, а маючи на очах церкву — овоч ваших пожертв, кожний, що в тій церкві буде брати участь у Безкровній жертві та інших Богослуженнях, буде примушений пам'ятати перед Богом і за жертводавців.

Пожертви слід надсилати на адресу: Pe Pedro Baltzar, OSBM, Caixal Postal, 2, 84. 400, Prudentopolis, Parana, Brazil.

Отецль Петро Бальцар, ЧСВВ.

Українці Мюнхену й околиць привітали нового Владику УАПЦ

У неділю, 3-го липня ц.р., відбулася в храмі св. Миколая в Мюнхені Архиєрейська Св. Літургія і Молебень на закінчення ВЛКУ в УВУ, яку очолив Владика Володимир (Дідович).

Був погідний літній день і старинну акустичну церкву виповнили численні вірні обох віток наших Церков, в тому числі брати козаки та представники місцевих установ і організацій, а також приїжджі українці з віддалених міст Німеччини.

Представником УВУ, у відсутності ректора, що відкривав курс у Франції, був проф. З. Соколюк, проректор.

Співслужив із Владикою Володимиром о. Архипресвітер Паллалій Дубицький, настоятель місцевої парафії УАПЦ, що привітав Владику. Дияконували о. протодиякон Степан Куреша та о. диякон Степан Репа зі Свято-Софійської Духовної Семінарії в Бавнд Бруці. Прислуговували три питомці-іподиякони – Віктор Дзюба, Давид Віто й Іван Бручок та вівтарний дружинник Юрій Керницький, які своєю присутністя значно прикрасили це урочисте Богослуження.

Співав збірний парафіяльний хор під дириґуванням паніматки Олени Дубицької, скріплений молодими голосами семінаристів, а іподиякон Сергій Ковальчук відчитав Апостола.

Вщерть виповнена вірними стародавня церква творила у присутніх молитовний настрій, який відтворював сучасність і скріплював надію на наше майбутнє. Многоліттям вшановано Блаженнішого Митрополита Мстислава, Архиєпископа Анатолія, присутнього Владику Володимира, а також по черзі-духовенство, чернецтво, провід нашого народу та всіх присутніх.

На запричасному привітав Владику Володимира, семінаристів та всіх присутніх настоятель парафії о. Палладій, який висловив радість, що парафіяни, в тому числі представники наших і козачих установ й організацій, чисельно привітали нового Владику, відомого суспільного і церковного діяча, хіротонія якого відбулася місяць тому, 29-го травня ц.р., після відбутого Собору УАПЦ в Лондоні. Владика Володимир, призначений Лондонським єпископом УАПЦ, є одночасно вікарним єпископом для особливих митрополичих доручень.

Нав'язуючи до недільного свята – Неділі Всіх Святих та до Євангелії — до послання св. Апостола Павла до жидів, у якому згадується про минуле цього страдального народу, о. Палладій згадав про терпіння і нашого народу, про наші світлі і трагічні історичні події, в тому й в житті Православної Церкви в Україні, численні пастирі і вірні якої, що відстоювали гідність нашого народу і Церкви, заплатили за це власним життям і тим удостоїлися гідности канонізації нашою Церквою.

Настоятель привітв присутніх семінаристів, яких з рамени УВУ попрощав минулого вечора проф. В. Янів при численній участі місцевої студіюючої молоді й громадянства та згадав, що метою цих майбутніх пастирів є також відвідати Грецію, зокрема відомий осередок православного чернецтва Афон, де були колись два наші манастирі — св. Пантелеймона з княжих часів та св. Іллі, збудований запорожцями, та що в намірені цього паломництва семінаристів буде відслужений Молебень.

У своєму слові до присутніх парафіян і представників суспільних установ і організацій, Владика Володимир подякува зокрема Блаженнішому Митрополитові Мстиславові, який уже від довших років уділяв йому вказівки й поради для приготовлення, щоб прийняти духовний сан.

Владика подякував зокрема й всім тим, що привітали його рік тому як священика, та згадав, що думка стати священиком УАПЦ назрівала у нього в останніх роках, зокрема і під впливом о. Палладія, якому також подякував за літургічну допомогу.

Опісля Владика згадав, що під час своїх завершуючих студій в семінарії в Бавнд Бруці він запізнав молодих семінаристів, яких заохотив до цьогорічної подорожі до Европи для поглиблення студій в УВУ, і що йому приємно мати їх в Мюнхені на своєму Архиєрейському Богослуженні, яке вони своєю присутністю і співом значно прикрасили, та побажав їм дальших успіхів у подорожі на Афон, й у завершенні їхніх теологічних студій.

Владика сказав, що цей день залишиться для нього пам'ятним днем у його житті (як і для багатьох присутніх): заповів Молебень та уділив присутнім благословення.

В соборному Молебні взяв участь також о. Архимандрит, проф. УВУ д-р Іван Гриньох, який опісля привітав нового Владика з його номінацією та висловив надію, що новий Владика поглибить працю для скріплення соборности українських душ, що є конечним для дальшої творчої праці для добра Церкви і нашого народу у діяспорі. Він зокрема наголосив, що хоч ворог поруйнував чисельні храми, однак найкращим поєднуючим храмом, що перетриває лихоліття, буде власне та плекана соборна об'єднуюча українська духовість.

Після Молебня парафіяни і гості стали до спільної пам'яткової знімки з Владикою Володимиром, Отцями і Семінаристами, а потім пішли на спільний обід.

Молитовна зустріч з новим Владикою залишиться в пам'яті парафіян і приятелів Владики, якому бажаємо творчих успіхів у вибраній новій службі для добра Церкви її народу.

Д-р Б. Кузь